

národní
úložiště
šedé
literatury

Bankovní dohled v České republice v roce 1997

Česká národní banka
1998

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-124102>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 18.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

**BANKOVNÍ
DOHLED
V ČESKÉ REPUBLICE
V ROCE
1997**

OBSAH:

A. BANKOVNÍ DOHLED V ROCE 1997	1
1. Pravidla obezřetného podnikání	2
1. 1 Přehled pravidel platných v roce 1997	3
1. 2 Příprava nových regulačních opatření České národní banky	6
2. Změny v legislativě	7
2. 1 Bankovní legislativa	7
2. 2 Ostatní zákony vztahující se k činnosti bank	9
3. Praktický výkon bankovního dohledu	10
3. 1 Dohled na dálku	10
3. 2 Dohled na místě	11
3. 3 Stabilizační program	12
4. Příprava bankovního dohledu na zapojení do Evropské unie	12
5. Organizační struktura bankovního dohledu	14
B. ZÁKLADNÍ TRENDY VE VÝVOJI BANKOVNÍHO SEKTORU	17
1. Ekonomické prostředí v roce 1997	17
2. Struktura bankovního sektoru České republiky	17
2. 1 Počet bank v bankovním sektoru	17
2. 2 Rozdělení bank do skupin	18
2. 3 Struktura bankovního sektoru podle velikosti bilanční sumy a základního jmění	19
2. 4 Vlastnická struktura bankovního sektoru	20
2. 5 Pracovníci a bankovní místa	21
2. 6 Tržní podíly jednotlivých skupin bank	22
3. Aktivní operace bankovního sektoru	23
3. 1 Úvěrové aktivity	24
3. 2 Operace s cennými papíry	26
4. Pasivní operace bankovního sektoru	28
4. 1 Vlastní zdroje bankovního sektoru	28
4. 2 Cizí zdroje v bankovním sektoru	29
4. 2. 1 Primární zdroje bank	30
4. 2. 2 Sekundární zdroje bank	32
5. Devizové aktivity bankovního sektoru	33

6. Podrozvahové aktivity bankovního sektoru	34
7. Hospodářské výsledky bankovního sektoru	35
7. 1 Zisk z bankovní činnosti	35
7. 2 Čistý zisk	37
7. 3 Efektivnost a produktivita v bankovním sektoru	38
8. Bankovní sektor z hlediska pravidel obezřetnosti	39
8. 1 Likvidita	39
8. 2 Kvalita aktiv	40
8. 3 Kapitálová přiměřenost	41
C. PŘÍLOHY	43
Přehled bank a poboček zahraničních bank k 31. 12. 1997	44
Organizační schéma bankovního dohledu České národní banky	46
Rozdělení bank do skupin	47
Základní ukazatele měnového a hospodářského vývoje České republiky	49
Aktiva	50
Pasíva	51
Výnosy a náklady	52
Ziskovost a efektivnost	52
Úvěry	53
Vklady	53
Kapitál, rizikově vážená aktiva a kapitálová přiměřenost	54
Rezervní zdroje	54
Rychle likvidní aktiva	54
Aktiva a pasíva podle skutečné doby splatnosti	55

Metodická poznámka

Veškeré údaje použité v této publikaci jsou za banky s platnou bankovní licencí k 31. 12. 1997, pokud není v záhlaví kapitoly nebo v příslušné pasáži uvedeno jinak. Údaje jsou brány vždy za banku jako celek, tj. vč. jejích poboček v zahraničí s výjimkou údajů o sektorové a odvětvové struktuře úvěrů a vkladů, které zahrnují pouze aktivity bank v České republice.

V údajích za rok 1997 jsou již částečně zohledněny výsledky externích auditů, proto se uváděné údaje za rok 1997 mohou lišit od údajů publikovaných Českou národní bankou v dřívějších termínech. Další dílčí změny proti údajům uváděným v této publikaci, které by však neměly v zásadě významně ovlivnit naznačené vývojové trendy, nejsou vyloučeny.

A.

BANKOVNÍ DOHLED V ROCE 1997

Základní linií působení bankovního dohledu v roce 1997 byl pokračující tlak na zvyšování obezřetnosti podnikání bank jako příspěvek k další stabilizaci bankovního sektoru České republiky.

Hlavní aktivity bankovního dohledu se soustředily na další zdokonalování regulatorní základny s cílem pokrytí těch míst v jednotlivých rizikových oblastech podnikání bank, která dosud nejsou ošetřena. Proto kromě zdokonalování stávajících opatření České národní banky bylo přistoupeno i k přípravě opatření zcela nových, která se zaměřují především na komplexní regulaci tržního rizika a zavedení konsolidovaného bankovního dohledu. Zavedení těchto opatření do praxe lze očekávat na přelomu tisíciletí.

Významným prvkem posilujícím stabilitu bankovního sektoru jsou i novelizace zákona o bankách, které byly připraveny během roku 1997. Změny, které tyto novely nastolily, vyplynuly z potřeby řešit problematické okruhy činnosti bankovního sektoru, zejména z pohledu propojení bank s podnikovou sférou, vytvoření možnosti pro bankovní dohled ovlivňovat strukturu akcionářů bank s cílem zabránit jejich negativnímu působení na vývoj banky, zvýšení informovanosti veřejnosti o postavení a stabilitě banky, zvýšení ochrany vkladatelů v rámci systému pojištění depozit apod. Vzhledem k tomu, že novely zákona o bankách byly přijaty až v průběhu roku 1998, nemohly se promítnout do výsledků činnosti bankovního sektoru v roce 1997, jejich pozitivní vliv se projeví zejména v budoucím období.

Velký důraz klade bankovní dohled na spolupráci s profesními organizacemi v oblasti bankovníctví, zejména s Bankovní asociací, ve které jsou sdruženy prakticky všechny banky působící v České republice, a s Komorou auditorů. Aktivní spolupráce s těmito institucemi významným způsobem zefektivňuje práci bankovního dohledu, ať již při přípravě nových regulatorních opatření nebo při praktickém provádění bankovního dohledu. Umožňuje rovněž omezovat a řešit problémy, které vznikají zejména ve vztahu k externím auditorům při posuzování reálného postavení jednotlivých bank.

Pro bankovní sektor byl rok 1997 velmi složitým obdobím, kdy se ve své činnosti musel vyrovnávat s tlakem bankovního dohledu na zvýšení své obezřetnosti a současně se vypořádat s negativními vlivy, které vyplývaly z nepříznivého ekonomického vývoje v souvislosti s určitou stagnací ekonomického růstu, měnovými turbulencemi v polovině roku a rozsáhlými záplavami na značné části území České republiky. Kromě toho u některých malých bank pokračovaly konsolidační procesy započaté již v roce 1996, jejichž cílem bylo stabilizovat tento subsektor bankovní soustavy. Významným prvkem v tomto procesu je realizace stabilizačního programu vyhlášeného vládou České republiky v říjnu 1996, který vytváří těmto bankám prostor pro zefektivnění činnosti na obezřetných základech. Důležitým aspektem ve vývoji bankovního sektoru byla i příprava doprivatizace velkých bank, hlavní část aktivit v tomto směru však bude realizována v dalším období.

Důležitou součástí činnosti bankovního dohledu je i mezinárodní spolupráce, která nabývá na významu zejména v kontextu jednání o budoucím zapojení České republiky do Evropské unie. Bankovní dohled orientuje svou činnost tak, aby plně odpovídala mezinárodním standardům v oblasti bankovníctví a byla kompatibilní s předpisy a praxí uplatňovanou v rámci zemí Evropské unie. Základním předpokladem je naplňování základních principů efektivního bankovního dohledu tak, jak byly vyjádřeny v dokumentu zpracovaném Basilejským výborem pro bankovní dohled při BIS.

Stále větší důraz klade bankovní dohled na komplexní a efektivní provádění bankovního dohledu v jednotlivých bankách. Základní zaměření, priority rozvoje i metody práce byly vyjádřeny v základní Koncepci rozvoje bankovního dohledu, která byla schválena bankovní radou České národní banky. Současně došlo i ke změnám organizačního uspořádání bankovního dohledu, které by měly zefektivnit

praktické provádění bankovního dohledu. Bylo dokončeno zpracování základních metodických příruček k oběma základním formám bankovního dohledu, tj. dohledu na dálku i na místě s cílem zvýšení komplexnosti, standardizace a racionality práce v této oblasti. Praktické provádění bankovního dohledu je založeno na úzkém kontaktu s dohlíženou bankou, což je významným předpokladem pozitivního řešení všech zjištěných problémů promítající se návazně do stability bankovního sektoru jako celku.

1. PRAVIDLA OBEZŘETNÉHO PODNIKÁNÍ BANK

Vytvoření komplexní regulatorní základny plně respektující pravidla uplatňovaná v zemích Evropské unie je jedním z hlavních cílů bankovního dohledu v České republice. Základní sada opatření upravující obezřetné podnikání bank byla vytvořena již v roce 1992 po přijetí zákona o bankách, v dalších letech pak byla dále zdokonalována a doplňována o další opatření v návaznosti na rychlý rozvoj bankovníctví v České republice. Nezbytnost reagovat na nové bankovní produkty a operace, které banky začaly nabízet a provozovat, se promítá v dalším rozšíření a zkvalitnění všech opatření České národní banky. Harmonizace s předpisy Evropské unie je nezbytná i ve vazbě na jednání o vstupu České republiky do Evropské unie. Na druhé straně je potřeba zdokonalení a upřesnění pravidel obezřetného podnikání bank vynucena i pokusy některých subjektů tato pravidla obcházet. Zároveň bankovní dohled touto formou reaguje na nové poznatky z hlediska možného ovlivňování a limitování rizik v bankách získané v rámci pravidelné dohlídkové činnosti.

Opatření České národní banky upravující obezřetnost podnikání bank působících na českém bankovním trhu vycházejí z mezinárodních regulatorních standardů, které jsou obsahem doporučení basilejského Výboru pro bankovní dohled při BIS nebo jsou přímo vtěleny do direktiv Evropského společenství. Tyto standardy jsou chápány stejně jako v zemích Evropské unie jako závazné minimální normy. Národní úprava je pak zaměřena zejména na zpřísnění některých ustanovení tak, jak to vyžaduje současný stav rozvoje bankovního trhu, legislativního prostředí a další specifika rozvíjející se tržní ekonomiky.

1. 1 Přehled pravidel obezřetného podnikání platných v roce 1997

Regulace bankovního podnikání upravená prostřednictvím pravidel obezřetného podnikání bank je dána zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Jejím účelem je postižení a maximální omezení rizik bankovního podnikání v zájmu ochrany zejména drobných vkladatelů, kteří svěřili své prostředky bankovním institucím.

V roce 1997 bylo účinných celkem 8 obezřetnostních opatření České národní banky. Nejvíce z nich je zaměřeno na pokrytí úvěrového rizika, které v současných podmínkách představuje jedno ze základních rizik českého bankovního sektoru vzhledem k tomu, že úvěrové aktivity tvoří ve většině bank převažující činnost.

Na **úvěrové riziko** se zaměřují následující opatření:

Opatření ČNB č. 3 ze dne 5. října 1995 o kapitálové přiměřenosti bank ve znění pozdějších předpisů

Účelem opatření je zajistit dostatečné kapitálové vybavení banky v návaznosti na rizikovitost jejich obchodů. První verze opatření vycházející z mezinárodních standardů vstoupila v platnost již v roce 1993, v dalších letech pak bylo toto opatření dále zdokonalováno směrem k vyšší kompatibilitě s těmito

standards. Opatření definuje složení kapitálu a rozdělení aktiv a podrozvahových položek podle různých rizikových vah. Minimální závazný limit poměru kapitálu k rizikově váženým aktivům je stanoven ve výši 8 % již od roku 1993, přičemž od konce roku 1996 neexistují žádné výjimky z dodržování tohoto limitu.

Opatření ČNB č. 4 ze dne 5. října 1995 o úvěrové angažovanosti bank ve znění pozdějších předpisů

Smyslem tohoto opatření je omezení rizika ztráty vyplývající z platební neschopnosti nebo nevěle dlužníka dostát závazkům vůči bance a omezení nadměrné koncentrace aktiv na několik málo klientů. I toto opatření poprvé vstoupilo v platnost v roce 1993. Opatření stanovuje limity úvěrové angažovanosti definované jako souhrn veškerých aktiv a podrozvahových závazků vůči jednotlivému dlužníkovi nebo ekonomicky spjaté skupině dlužníků k objemu kapitálu banky. Do roku 1995 mohly banky uplatňované limity překračovat, nebylo jim však dovoleno úvěrové angažovanosti, které překračovaly limity stanovené opatřením, dále zvyšovat. Bylo totiž nutné dát bankám, které působily v období, kdy tyto limity neexistovaly, určitý prostor pro narovnání klientských vztahů.

Opatření ČNB č. 6 ze dne 17. září 1997, kterým se stanoví zásady klasifikace pohledávek z úvěrů a tvorby opravných položek k těmto pohledávkám, ve znění pozdějších předpisů

Účelem opatření je jednotné posouzení rizikovosti úvěrových obchodů z hlediska schopnosti dlužníků banky splatit svůj závazek vůči bance a stanovení nezbytné úrovně tvorby opravných položek ke krytí potenciálních ztrát z úvěrového portfolia odpovídajících míře rizika jednotlivých úvěrů. Regulace v této oblasti platí od konce roku 1994, nové opatření pouze dále rozpracovává již stanovené základní principy. Příslušný mezinárodní standard v této oblasti zatím neexistuje, v českém ekonomickém prostředí je však problematika posouzení kvality úvěrových pohledávek jedním z rozhodujících aspektů obezřetného podnikání bank. Klasifikace pohledávek je založena na posouzení bonity klienta z pohledu jeho schopnosti splácet poskytnutý úvěr, na prodlení ve splácení jistiny nebo úroků nebo na prodlení při předkládání finančních informací o hospodářských výsledcích dlužníka a vztahuje se na všechny závazky příslušného dlužníka vůči bance. Na základě tohoto hodnocení se úvěry rozdělují do 5 kategorií podle míry rizika, tj. na úvěry standardní (nulové riziko), sledované (5 %tní riziko), nestandardní (20 %tní riziko), pochybné (50 %tní riziko) a ztrátové (100 %tní riziko). Banky jsou povinny vytvořit ke každému klasifikovanému úvěru opravné položky v objemu daném právě uvedenými koeficienty s tím, že pro účely tvorby opravných položek může banka od klasifikované pohledávky odečíst hodnotu kvalitního zajištění.

V roce 1997 bylo toto opatření novelizováno, přičemž tato novelizace spočívala zejména v dílčím zpřesnění zařazování některých specifických úvěrů do rizikových kategorií v návaznosti na poznatky získané v průběhu kontrol prováděných bankovním dohledem v bankách a bližší specifikaci zohledňování zajištění úvěrových pohledávek při propočtu potřebné tvorby opravných položek.

Jednalo se zejména o povinnost zařazení úvěru, který byl poskytnut na splacení klasifikované pohledávky, minimálně do té rizikové kategorie, do které příslušel takto splácený úvěr. Analogicky se postupuje i v případě postoupení pohledávky. Nově se bankám rovněž zakazuje, aby pohledávky nezajištěné proti kurzovému riziku zařazovaly mezi standardní úvěry, ale určuje se, aby tyto úvěry byly klasifikovány minimálně jako sledované úvěry. Tato úprava souvisí s uvolněním kurzu koruny, ke kterému došlo v roce 1997. Třetí, pravděpodobně nejzávažnější, úprava vyžaduje, aby banka do konce roku 1997 vypracovala a předložila České národní bance systém pro posuzování kvality zajišťování pohledávek, který musí obsahovat zejména kategorizaci zajištění, způsob sledování, oceňování a frekvenci přeceňování hodnoty zajištění. Na základě požadavků opatření by banky měly přehodnotit a znovu posoudit způsob zajištění svého úvěrového portfolia a najít způsob, jak se v relativně krátké době vyrovnat s problémy, které s realizací zástav souvisejí. Ne všechny tyto problémy jsou však plně ovlivnitelné ze strany bank, podstatné zlepšení je možné pouze v případě zásadního legislativního a procesního zprůchodnění realizace zástav a narovnání dosud nevyvážených vztahů mezi věřitelem a dlužníkem.

Likviditní riziko je regulováno prostřednictvím

Opatření ČNB č. 11 ze dne 20. prosince 1996, o pravidlech likvidity bank

Smyslem opatření není stanovení závazných limitů, ale určení povinností banky ve vztahu k řízení likvidity z hlediska organizačního zabezpečení a techniky jejího řízení. I v této oblasti začalo první opatření platit již v roce 1993, v dalších letech pak bylo postupně zdokonalováno.

Opatření ukládá bankám zejména vybudování takového informačního systému, který by dával kvalitní přehled o přílivu a odlivu peněžních prostředků do a z banky na základě zbytkové splatnosti aktiv a pasiv, podmínky způsobu financování aktivit banky, rozložení zdrojů z hlediska splatnosti, bankovních nástrojů a klientely, nezbytnost likvidního polštáře pro řešení nenadálých likvidních krizí apod. Další z oblastí je povinnost banky určit osobní zodpovědnost za řízení likvidity, zpracovat scénáře řešení likvidních krizí ve variantách zohledňujících potenciální rozsah takové krize. Novým prvkem, který byl doplněn v roce 1996, je možnost České národní banky stanovit individuálně pro jednotlivou banku limity na různé ukazatele charakterizující likvidní pozici banky a vyžadovat jejich plnění.

Tržní riziko je dalším významným rizikem, kterému je banka ve své činnosti vystavena. Tato oblast je zatím v České republice regulována pouze částečně, kompletní zahrnutí tržního rizika do systému pravidel obezřetného podnikání bank je však v současné době intenzivně připravováno. Poněkud nižší úroveň regulace tržního rizika v českém bankovním sektoru vyplývá jednak z dosud menší míry rozvoje produktů obsahujících tržní riziko, i ze skutečnosti, že základní mezinárodní standardy, které komplexně řeší problém tržního rizika, vstoupily i v zemích Evropské unie v platnost až v nedávné době.

Mezi opatření regulující v současné době **tržní riziko** patří:

Opatření ČNB č. 6 ze dne 8. prosince 1995, kterým se stanoví omezení a podmínky pro nezajištěné devizové pozice bank a poboček zahraničních bank

Toto opatření limituje případné ztráty vyplývající z otevřených devizových pozic v jednotlivých cizích měnách, z korunové pozice a z celkové otevřené devizové pozice ve vazbě na jejich velikost ve vztahu ke kapitálu banky. I tato oblast je regulována od roku 1993, v roce 1995 došlo k zásadnější změně spočívající v nahrazení systému limitování otevřených devizových pozic vůči skupinám podobných měn systémem limitování jednotlivých individuálních měn. Podle tohoto opatření jsou banky povinny dodržet stanovené limity po skončení každodenního obchodování s devizami.

Opatření ČNB č. 3 ze dne 9. července 1997 o zásadách vytváření portfolií cenných papírů a majetkových podílů bankami a krytí rizika znehodnocení cenných papírů a majetkových podílů opravnými položkami

Účelem tohoto opatření, které platí od počátku roku 1997, je omezení rizika ztráty ze znehodnocení cenných papírů a majetkových podílů, kterému je banka nebo pobočka zahraniční banky vystavena v souvislosti s pořizováním cenných papírů a majetkových podílů na vlastní účet. Toto opatření je obzvlášť důležité v podmínkách ne plně rozvinutého kapitálového trhu v České republice a do značné míry modifikuje současný systém účtování o cenných papírech, který dosud neumožňuje přímé promítnutí tržního ocenění do účetnictví banky.

Základními principy tohoto opatření jsou

- požadavek na zařazení pořizovaných cenných papírů do obchodního nebo investičního portfolia banky podle účelu, na který jsou bankou nakupovány,
- přesné určení principů tržního ocenění jednotlivých cenných papírů a majetkových podílů i s ohledem na jejich zařazení do jednotlivých typů portfolií

- požadavek na tvorbu opravných položek pokrývajících znehodnocení cenných papírů a majetkových podílů odlišně pro jednotlivá portfolia.

Do obchodního portfolia zařazují banky ty cenné papíry, které pořizují za účelem dosažení zisku z krátkodobých pohybů cen bez ohledu na velikost podílu cenných papírů na základním jmění emitenta. Investiční portfolio pak zahrnuje zbývající cenné papíry, tj. ty cenné papíry a majetkové podíly, které banka pořizuje se záměrem jejich dlouhodobého držení v souladu s dlouhodobou strategií pro investování do cenných papírů schválenou statutárním orgánem banky. Banka musí svoje rozhodnutí o rozdělení portfolia cenných papírů na dvě části pečlivě zvažovat, protože přesuny mezi oběma portfolii jsou omezeny. Pokud chce banka přesunout cenný papír z obchodního do investičního portfolia, není v zásadě v tomto směru omezena, pouze je nezbytný soulad takového přesunu s investiční strategií banky. V opačném případě převodu z investičního do obchodního portfolia, musí o tomto kroku informovat Českou národní banku.

Tržní ocenění cenných papírů je přesně definováno pro jednotlivé typy cenných papírů, tj. pro dluhopisy, akcie, podílové listy, majetkové podíly, podstatné je i zařazení do obchodního nebo investičního portfolia. Postup oceňování cenných papírů zahrnutých do obchodního portfolia je relativně přísný a vychází z aktuálního tržního rizika, které je s jejich držením spojeno, zejména pak z každodenních výkyvů ceny na organizovaných veřejných trzích resp. při obchodech přes přepážku (OTC obchody), z likvidity cenného papíru na veřejných organizovaných trzích vztahené k jeho objemu v obchodním portfoliu banky a z bonity emitenta cenného papíru. Ve vazbě na tyto faktory může být tržní ocenění cenného papíru výrazně nižší než cena jeho pořízení a může být dokonce i nulové. Pro cenné papíry v investičním portfoliu platí liberálnější přístup, který vychází z upřednostnění dlouhodobé profitability firmy před sledováním denních cenových výkyvů na kapitálovém trhu, proto umožňuje u akcií neobchodovaných na kapitálových trzích vycházet z hodnoty vlastního jmění společnosti na akci.

Povinnost tvorby opravných položek ke krytí rozdílu mezi pořizovací cenou a tržním oceněním cenných papírů pro obchodní portfolia je stanovena denně a je uplatňována vůči jednotlivým cenným papírům v portfoliu. V investičním portfoliu je možné vytvářet opravné položky k celému objemu portfolia jednorázově ke konci běžného roku.

Opatření, které vstoupilo v platnost 1. 1. 1997, dalo bankám šest měsíců času k tomu, aby dosáhly potřebného objemu opravných položek k cenným papírům a majetkovým podílům. Zároveň banky musely v tomto období vypracovat písemně svoji investiční strategii v této oblasti a rozhodnout o rozdělení cenných papírů a majetkovým podílů mezi jednotlivé typy portfolií.

Kromě výše uvedených opatření, která lze poměrně přesně přiřadit jednotlivým typům rizik v bankovním podnikání, platí v České republice ještě další dvě opatření, která reagují na nezbytnost regulovat i jiné oblasti podnikání bank ve vazbě na specifické podmínky českého bankovního sektoru. Jedná se o následující opatření:

Opatření ČNB č. 8 ze dne 22. září 1997, kterým se stanoví bankám omezení a podmínky pro některé druhy úvěrů a investic do majetkových účastí

Toto opatření stanovuje omezení a podmínky postupů banky ve vztahu k obchodům s osobami blízkými bance s cílem zabránění úzkému majetkovému i úvěrovému propojování, které ve svém důsledku oslabuje kapitálovou sílu banky. Toto opatření nedoznalo žádných změn od roku 1994, kdy vstoupilo v platnost. Bylo tedy nutné nově upravit některé definice (např. definici kontroly), upřesnit některé další pojmy, ale zejména lépe specifikovat okruh právnických osob, jejichž cenné papíry nesmí banka nabývat do svého portfolia, a to ani přímo (přímým nákupem), ani nepřímo (propadnutím zástavy).

Podstatné doplnění tohoto opatření vyplývá z některých poznatků v rámci konkrétní dohlídkové činnosti v bankách. Některé banky v řadě případů poskytovaly zálohy na nákup cenných papírů nebo platily předem ještě nedodané cenné papíry ze svého majetku při sjednání odkladu kupní ceny s klientem, přičemž doba mezi dodáním cenného papíru a provedením platby byla neúměrně dlouhá. Finanční pro-

středky vázané v těchto operacích neměly v těchto případech formu úvěru, kterým však ve skutečnosti byly, a nepodléhaly tudíž stejným regulacím jako jiné úvěry poskytnuté bankou. Opatření proto stanoví, že doba mezi převodem cenného papíru a provedením platby nesmí být delší než šest dnů. Pokud je tato doba delší, považují se takto vzniklé pohledávky za pohledávky úvěrové se všemi z toho plynoucími důsledky.

Opatření ČNB č. 7 ze dne 22. září 1997, kterým se stanoví požadavky na zprávu o hospodaření banky

Toto opatření určuje rozsah spolupráce mezi externími auditory a Českou národní bankou, a to prostřednictvím povinné každoroční zprávy banky o jejím hospodaření, jejíž správnost musí být ověřena příslušným externím auditorem banky. Uvedené opatření vymezuje obsah zprávy, která je zaměřena zejména na identifikaci, sledování a řízení rizik banky a na doplnění některých informací, které nejsou součástí pravidelného systémů výkazů a hlášení předkládaných České národní bance. Toto opatření platí již od roku 1994 a je pravidelně každý rok upřesňováno.

Novelizace z roku 1997 podstatným způsobem změnila koncepci těchto zpráv. Bankovní dohled dosud jejich prostřednictvím získával řadu informací předkládaných bankou a ověřených externím auditorem. Tyto informace byly velmi cenné zejména v období, kdy bankovní dohled neměl ještě tolik zkušeností a kdy z kapacitních důvodů stihl navštívit jenom několik málo bank ročně. V současné době se situace postupně mění, a proto se kvalitativně mění požadavky na zprávu o hospodaření banky.

Požadavky jsou nyní orientovány směrem k popisu interních systémů řízení rizik jednotlivých bank a jejich posouzení auditorem z hlediska adekvátnosti vzhledem k rozsahu aktivit v každé jednotlivé bance. Ve vazbě na novelu opatření ke klasifikaci úvěrů je zvláštní důraz kladen na audit systému pro zajišťování úvěrů. Nově je do opatření zařazen požadavek na popis zapojení banky do obchodování s deriváty, systém jejich účtování a oceňování.

Výše uvedená rizika nejsou samozřejmě úplným výčtem rizik, kterému jsou banky ve své činnosti vystavovány. Dalšími riziky jsou zejména obchodní riziko a operační riziko. Do kategorie obchodního rizika se zařazují takové subkategorie jako jsou právní riziko, daňové riziko, reputační riziko, do oblasti operačního rizika pak patří riziko ztrát utrpěných v důsledku chyb při provádění operací, chyb vyplývajících ze složitosti produktů, chyb způsobených špatným zaúčtováním a vypořádáním obchodů apod. Tato rizika lze jen těžko centrálně regulovat a banky se s nimi musí vyrovnat především samy v rámci svých vnitřních předpisů, kvalitního vnitřního kontrolního systému apod.

1. 2 Příprava nových regulatorních opatření České národní banky

V roce 1997 se bankovní dohled soustředil na přípravu regulace dalších oblastí, které nejsou prozatím pokryty systémem platných pravidel obezřetného podnikání bank v České republice a jejichž naplnění je podstatné vzhledem k předpokládanému přijetí České republiky do Evropské unie.

Základními oblastmi, kde je nezbytné přistoupit k další regulaci, je oblast tržního rizika a bankovního dohledu na konsolidované bázi. Bankovní dohled proto v roce 1997 přistoupil k přípravě opatření, vycházejících z doporučení Basilejského výboru a direktiv Evropské unie.

V oblasti tržního rizika se jedná zejména o aplikaci direktivy Evropské unie č. 93/6/EHS zahrnující tržní riziko do konceptu propočtu kapitálové přiměřenosti banky. Nové opatření, které plně vychází z mezinárodního standardu, nabude účinnosti na přelomu let 1999 a 2000. Zároveň bankám bude dán určitý časový prostor pro naplnění všech nových požadavků.

Základem tohoto opatření je zavedení vhodného systému měření a kvantifikace expozice banky vůči tržnímu riziku. Analogicky jako je tomu v případě úvěrového rizika obsahuje požadavek na minimální

objem kapitálu, který budou muset banky držet jako ochranu vůči tomuto riziku alespoň ve výši osmi procent vypočtené hodnoty.

Konsolidovaný bankovní dohled obecně znamená, že bankovní dohled zkoumá a hodnotí banku nikoliv jenom jako samostatný subjekt, nýbrž jako integrální součást většího celku (finanční skupiny). V České republice ve většině finančních skupin stojí banky v čele skupiny. Připravované opatření stanovuje jednak praktické principy pro konsolidaci, zejména určení konsolidačního celku, metody konsolidace, výjimky z konsolidace apod., na druhé straně stanoví, že limity kapitálové přiměřenosti a úvěrové angažovanosti se nevztahují pouze na samotnou banku, ale aplikují se na celý konsolidační celek, tj. skupinu subjektů skládající se z vlastní banky a z finančních institucí, ve kterých banka vystupuje jako akcionář. I toto opatření by mělo vstoupit v platnost na přelomu roku 1999 a 2000.

2. ZMĚNY V LEGISLATIVĚ

Legislativní prostředí v České republice se neustále vyvíjí v reakci na ekonomický vývoj a potřebu sladění právních předpisů s požadavky Evropského společenství. Základní změna hospodářské orientace z plánované na tržní ekonomiku a politické změny si vyžádaly v zásadě komplexní přeměnu celé legislativy. Tento úkol se však ne vždy podařilo plně naplnit jak z obsahového, tak i časového hlediska, a proto v řadě případů docházelo ke zpoždování úprav legislativy za ekonomickým vývojem. Zároveň až praktické uplatňování jednotlivých zákonů ukázalo určité nedostatky v jednotlivých zákonech a z toho vyplývající potřebu jejich neustálého zdokonalování. To se promítalo do značného počtu novelizací jednotlivých zákonů.

Některé změny v legislativě provedené v roce 1997 a ve většině případů schválené na počátku roku 1998, byly reakcí na přijetí vládních opatření k podpoře vývoje ekonomiky z poloviny roku 1997.

2. 1 Bankovní legislativa

Zákon o bankách, který je základní právní normou upravující postavení a podmínky činnosti bank a jejich regulace, se od svého zavedení v roce 1992 změnil 9krát. Poslední novela zákona o bankách, která vstoupila v platnost od února 1998, byla připravena v průběhu roku 1997 a jejím účelem bylo reagovat na skutečnosti související se propojením bankovního a podnikového sektoru, oddělení obchodního a investičního bankovníctví a na další dílčí problémy v bankovním podnikání.

Nová ustanovení upravují zejména následující oblasti

propojení bank s podnikovou sférou

- banka nesmí vykonávat kontrolu nad jinou právní osobou, která není bankou podle tohoto zákona, finanční institucí nebo podnikem pomocných bankovních služeb. Kontrolou nad bankou nebo jinou právní osobou se rozumí přímý nebo nepřímý podíl vyšší než 50 % na základním jmění právnické osoby nebo na hlasovacích právech v právnické osobě, nebo právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů statutárního orgánu, dozorčí rady a ředitelů právnické osoby, nebo možnost vykonávat rozhodující vliv na řízení právnické osoby, ve které je osoba společníkem, akcionářem nebo členem, na základě smlouvy s právnickou osobou, ustanovení ve stanovách právnické osoby, dohody osoby s ostatními společníky, akcionáři nebo členy právnické osoby, nebo možnost osoby vykonávat rozhodující vliv jiným způsobem.

- kvalifikovaná účast banky v právnické osobě, která není bankou podle tohoto zákona, finanční institucí nebo podnikem pomocných bankovních služeb, nesmí překročit
  - a) v jedné právnické osobě 15 % kapitálu banky,
  - b) v souhrnu vůči všem právnickým osobám 60 % kapitálu banky.

Tato omezení neplatí u kvalifikované účasti banky v právnické osobě vzniklé z titulu pohledávky banky za touto právnickou osobou, pokud banka drží kvalifikovanou účast nejdéle jeden rok od jejího nabytí, a pro kvalifikované účasti banky z titulu účasti na vydávání cenných papírů a poskytování souvisejících služeb, pokud banka drží kvalifikovanou účast nejdéle šest měsíců od jejího nabytí. Kvalifikovaná účast je definována v souladu s direktivami Evropské unie jako přímý nebo nepřímý podíl vyšší než 10 % na základním jmění právnické osoby nebo na hlasovacích právech v právnické osobě nebo uplatňování významného vlivu na řízení této právnické osoby. Nepřímým podílem se rozumí podíl držený zprostředkovaně, a to prostřednictvím právnické osoby, nad kterou je vykonávána kontrola,
- v rovině personálních vazeb mezi bankou a dalšími subjekty, kdy člen statutárního orgánu, člen dozorčí rady banky nebo zaměstnanec banky nesmí být současně členem statutárního orgánu nebo dozorčí rady jiné právnické osoby, která je podnikatelem. To neplatí v případech, kdy touto právnickou osobou je osoba, nad kterou má banka kontrolu, a to včetně zahraničních právnických osob, a dále v případech, kdy touto právnickou osobou je podnik pomocných bankovních služeb nebo Burza cenných papírů. Pro členy statutárního orgánu nebo dozorčí rady banky to neplatí ani v případech, kdy jinou právnickou osobou je osoba, která má nad touto bankou kontrolu, a to včetně zahraničních právnických osob.
- obchody s cennými papíry a obchody s právy spojenými s cennými papíry nebo odvozenými od cenných papírů podle zvláštního zákona na vlastní účet nebo ze svého majetku může banka provádět pouze za nejvýhodnějších podmínek pro banku, zejména za nejvýhodnější cenu, které je možno při vynaložení odborné péče dosáhnout.

oddělení investičního a komerčního bankovníctví

- banka je povinna zabránit
  - a) při provádění investičních obchodů využívání informací získaných v souvislosti s jejími úvěrovými obchody a naopak,
  - b) při provádění investičních obchodů na vlastní účet využívání informací získaných v souvislosti s jejími investičními obchody na účet klienta a naopak, nejde-li o informace veřejně přístupné,
- ke splnění těchto povinností je banka povinna zejména učinit ve svém organizačním, řídicím a kontrolním systému opatření zajišťující oddělení úvěrových a investičních obchodů.

ostatní oblasti

- ze zákona byl vyloučen tzv. test ekonomické potřeby, který mohl být uplatňován při udělování povolení působit jako banka nebo pobočka zahraniční banky
- maximální částka pro výplatu vkladů v rámci systému pojištění vkladů se zvýšila ze 100 tis. Kč na 300 tis. Kč, relativní limit 80 % z pojištěného vkladu zůstal nezměněn.

V průběhu roku 1997 byla připravována i další novela zákona o bankách, která se zaměřila především na

- zpřísnění podmínek pro udělování povolení působit jako banka,
- rozšíření informační povinnosti bank vůči veřejnosti,
- úpravu nabývání podílu na bance ve vazbě na výši nabývaného podílu, současně je zakotvováno stejné zacházení s tuzemskými i zahraničními investory,
- možnost pozastavení hlasovacích práv akcionářům, kteří negativně působí na banku,
- zpřísnění nápravných opatření pro banky, a to zejména z pohledu povinných postupů České národní banky v případě neplnění limitu kapitálové přiměřenosti
- další zdokonalení systému pojištění vkladů jeho rozšířením i na právnické osoby a vymezením okruhu osob, které nemají na výplatu nárok, tj. zejména osoby se zvláštním vztahem k bance aj.

Tato novela byla počátkem roku 1998 projednána v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky i v Senátu České republiky. Současně začaly intenzivní práce na přípravě zcela nového zákona o bankách, který by odpovídal požadavkům Evropské unie. Důvodem pro přípravu nového zákona o bankách je i zvýšení jeho přehlednosti, ve vazbě na velký počet novel, které byly k upřesnění tohoto zákona přijaty.

2. 2 Ostatní zákony vztahující se k činnosti bank

Další oblastí, která podstatným způsobem ovlivňuje podnikání bankovních institucí zejména z pohledu jejich funkce obchodníka s cennými papíry, je oblast **kapitálového trhu**. Nutnost zvýšit kontrolu kapitálového trhu vedla k přípravě a počátkem roku 1998 ke schválení zákona o Komisi pro cenné papíry, která by měla plnit úlohu hlavního regulátora investičních služeb. Tímto zákonem, který vstoupil v platnost od 1. 4. 1998, byl nejen vytvořen nový orgán státního dozoru nad kapitálovým trhem, ale byla také zakotvena chybějící základní obezřetnostní pravidla pro činnost obchodníků s cennými papíry. Podle tohoto zákona budou např. obchodníci s cennými papíry povinni nejdéle do 1. dubna 2000 sladit výši svého základního jmění s požadavkem zákona, tj. dosáhnout minimálně 10 mil. Kč. Do tří měsíců od účinnosti zákona tj. do 1. 7. 1998, je Ministerstvo financí povinno vydat předpis o kapitálové přiměřenosti pro obchodníky s cennými papíry. Tímto závazným opatřením, jehož naplňování bude Komise pro cenné papíry kontrolovat, se požadavky na bezpečnost podnikání obchodníků s cennými papíry významně přiblíží požadavkům, které jsou kladeny na banky.

Zákon se rovněž zabývá problematikou spolupráce mezi Komisí pro cenné papíry a ostatními regulátory. Stanoví, aby Česká národní banka spolu s ostatními regulátory v oblasti finančních služeb vypracovala do 1. 7. 1998 pro tuto spolupráci určitý systém, který by měl definovat zejména výměnu informací mezi jednotlivými regulátory finančního trhu a vymezit další oblasti spolupráce.

V roce 1997 byla připravena a od 1. 4. 1998 nabyla účinnosti i novela zákona č. 328/1991 Sb., **o konkurzu a vyrovnání**, ve znění pozdějších předpisů, jejímž hlavním cílem bylo zejména zpružnit a urychlit proces konkurzu a vyrovnání.

Novela zákona o konkurzu a vyrovnání přinesla zejména tyto změny:

- vypuštění ze zákonné definice pojmu úpadek faktu, že neschopnost dlužníka plnit své splatné závazky musí trvat delší dobu. Tato změna je podstatná zejména pro dlužníka z hlediska jeho povinnosti podat návrh na konkurz
- rozšíření okruhu případů, kdy pro konkurz platí zvláštní procesní úprava, nikoliv občanský soudní řád (např. přerušování řízení není přípustné, prominutí zmeškání lhůty účastníkem řízení není přípustné, předběžné opatření může soud nařídit i bez návrhu),
- povinnost dlužníka (právnícké osoby nebo fyzické osoby - podnikatele) podat návrh na konkurz nejen v případě, dojde-li k úpadku předlužením, ale též v případě úpadku pro insolventci. Nesplněním této povinnosti se tyto osoby vystavují nebezpečí trestního postihu nebo sankci ve formě povinnosti nahradit věřitelům škodu,
- zvýšení počtu konkurzních věřitelů z 15 na 50 pro případy, kdy je povinností ustavit věřitelský výbor, což by mělo významným způsobem přispět k urychlení konkurzního řízení,
- stanovení povinnosti správci konkurzní podstaty předložit soudu konečnou zprávu do 18 měsíců od prohlášení konkurzu, nestanovil-li soud jinou přiměřenou lhůtu,
- povinnost soudu, aby při splnění zákonných podmínek vydal usnesení o prohlášení konkurzu bez zbytečného odkladu; zároveň se omezuje okruh osob, které mohou podat odvolání proti tomuto usnesení.

Další právní normou, jejíž úpravu si vyžádaly problémy s postihem osob a subjektů, které svým nezodpovědným jednáním přivodily krach společnosti, je **trestní zákon**. Jeho novela, která nabyla účinnosti od 1. 1. 1998, se určitým způsobem pokouší napravit zvýhodněné postavení dlužníka před věřitelem. Tato úprava respektuje zásadu, že stát nezasahuje do ekonomických vztahů, které neodporují zákonům, zabezpečuje však možnost trestního postihu za porušování závažných povinností těmito zákony uložených.

Novela trestního zákona se z hlediska bankovního podnikání zaměřila zejména na rozšíření stávajících skutkových podstat trestných činů, a to zejména

- v oblasti zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence s rozšířením na zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. Podstatné je v tomto směru vypuštění nutnosti prokázat pohnutku pachatele zajistit sobě nebo jinému neoprávněné výhody,
- specifické vymezení úvěrového podvodu, což by mělo přinést usnadnění dokazování podvodného jednání v případech uvedení nepravdivých údajů v rámci jednání o uzavření úvěrové smlouvy a při použití úvěru na jiný účel než byl sjednán v úvěrové smlouvě aj.

Klíčový význam pro celou oblast má doplnění trestního zákona o ustanovení, které odstraní pochybnosti o možnosti postihu osob, které jednájí za právníkou osobu.

3. PRAKTICKÝ VÝKON BANKOVNÍHO DOHLEDU

Bankovní dohled v České republice plně využívá pro kontrolu činnosti bank působících na českém bankovním trhu metody bankovního dohledu na dálku (off-site) i na místě (on-site). Postupné získávání praktických zkušeností při vlastním výkonu bankovního dohledu spolu s jeho personálním posilováním a zvyšováním kvalifikace jednotlivých inspektorů umožňuje zkvalitňovat a dále rozvíjet dohled nad jednotlivými bankami.

3. 1 Dohled na dálku

Základem dohledu na dálku je detailní monitorování situace v bankách prostřednictvím pravidelně získávaných informací formou výkazů a hlášení, které jednotlivé banky předkládají České národní bance. Okruh a rozsah těchto hlášení se postupně rozvíjí v návaznosti na detailnější regulaci jednotlivých oblastí činnosti bank. V roce 1997 tak byl například rozšířen okruh dosud získávaných informací (bilance, výsledovka, hlášení o kapitálové přiměřenosti, skutečné splatnosti aktiv a pasiv, úvěrové angažovanosti, otevřených devizových pozicích, klasifikaci pohledávek a pohledávkách nesplacených ve lhůtě) o sledování cenných papírů podle tržního ocenění, o přírůstcích a úbytcích standardních a klasifikovaných úvěrů a struktury vkladů podle velikosti.

Informační základna bankovního dohledu v současné době obsahuje významné množství údajů, které jsou základním podkladem pro detailní monitorování situace v jednotlivých bankách i v bankovním sektoru jako celku. Nezbytnost zajištění pružného zpracování dat si vyžádala přistoupení v roce 1997 k přímořavě uceleného Informačního systému bankovního dohledu, který by v sobě zahrnoval nejen organizaci a zpracování číselných údajů, ale poskytoval i další informace, jako např. základní evidenční údaje o provedených dohlídkách na místě, ukládání opatření, struktuře akcionářů bank, majetkových účastech bank, obsazení statutárních orgánů banky apod.

V roce 1997 byla rovněž finalizována základní metodická příručka dohledu na dálku, která obsahuje zejména přesné vymezení povinností inspektora při provádění dohledu na dálku a zároveň mu dává pře-

hled o podpůrných programech, které mu napomáhají při kvalitní analýze situace v bance a vytipování možných nápravných opatření v případě potřeby. Tato metodická příručka je průběžně doplňována o nové zdroje informací v návaznosti na rozšiřování a změny Informačního systému bankovního dohledu.

Mezi základní výstupy dohledu na dálku patří

- *jednotný systém hodnocení bank*, který podává základní přehled o vývoji a struktuře aktiv a pasiv, výsledcích hospodaření banky, kvalitě aktiv, likviditě, kapitálové přiměřenosti a dalších oblastech činnosti banky vč. srovnání se skupinou obdobných bank,
- *signální informace*, které na základě měsíčních změn základních ukazatelů upozorňují na negativní tendence ve vývoji jednotlivých bank,
- *rating bank* zaměřující se na posouzení současné i budoucí pozice banky v bankovním sektoru na základě hodnocení základních ukazatelů v oblasti kapitálu, likvidity, kvality aktiv, ziskovosti a managementu.

Kromě těchto základních výstupů existuje celá řada dalších programových produktů zaměřená na sledování plnění pevně stanovených limitů (např. v oblasti otevřených devizových pozic a úvěrové angažovanosti), dodržování speciálních stabilizačních programů, sestavování pravidelné měsíční analýzy o činnosti banky pro vedení bankovního dohledu, pro analýzy bankovního sektoru jako celku apod.

3. 2 Dohled na místě

Dohled na místě představuje významný prvek výkonu bankovního dohledu, který umožňuje přímo v bance posoudit zejména ty oblasti, které nejsou postihnutebné v rámci dohledu na dálku. Jedná se zejména o zjištění celkové úrovně řídicích procesů v bance, systému identifikace, sledování a řízení rizik, vnitřního kontrolního systému apod. Kromě toho jsou dohlídky na místě významným zdrojem zvyšování kvality údajů využívaných dohledem na dálku, neboť nedílnou součástí dohlídek na místě je i posouzení základního informačního systému banky a kontrola správnosti sestavování výkazů a hlášení předkládaných České národní bance.

Dohlídky na místě jsou prováděny na základě plánu dohlídek na místě, který je zpracováván na každý rok. Při plánování dohlídkové činnosti se vychází ze zásady, aby v každé bance byla uskutečněna dohlídka na místě minimálně jednou za 2 roky, u problémových bank pak v častější periodicitě. Zároveň jsou využívány i poznatky dohledu na dálku, který vymezuje banky s problematickým vývojem.

Základem dohlídkové činnosti jsou komplexní a dílčí dohlídky na místě a informační návštěvy v bankách. *Komplexní dohlídky* jsou zaměřeny na všechny základní aktivity banky a poskytují celkový pohled na postavení a způsob řízení banky. Součástí komplexní dohlídky je i detailní kontrola části úvěrového portfolia banky. Tyto dohlídky jsou časově náročné, trvají zpravidla 4 až 6 týdnů v závislosti na velikosti a rozsahu činnosti banky. *Dílčí dohlídky* jsou zaměřeny na vybrané činnosti bank, které byly vytipovány jako problematické prostřednictvím dohledu na dálku nebo jsou využívány pro kontrolu plnění opatření vyplývajících z komplexní dohlídky. Dílčí dohlídky trvají zpravidla 1 až 2 týdny. Výsledky komplexních a dílčích dohlídek na místě jsou zpracovávány formou protokolu, který je následně projednáván s bankou a na základě kontrolních zjištění jsou ukládána příslušná opatření nebo doporučení k nápravě. Pro dohlídky na místě byl zpracován základní manuál, který specifikuje přípravu vlastní dohlídky na místě, určuje základní rozsah kontroly jednotlivých oblastí, vymezuje základní strukturu protokolu apod. I tento manuál je průběžně doplňován a aktualizován.

Specifickou formou dohledu na místě jsou informativní návštěvy v bankách, jejichž hlavním účelem je udržování kontaktu s bankami mezi pravidelnými komplexními dohlídkami. Uskutečňují se formou jednání s řídicími pracovníky banky, zpravidla v rozsahu 1 až 2 dnů. Informační návštěvy jsou zaměřeny na strategii banky, prověření dílčích problémů v hospodaření bank, resp. na vytipování rizikových oblastí.

V roce 1997 uskutečnil bankovní dohled 12 komplexních a dílčích dohlídek na místě a 18 informačních návštěv v bankách.

3. 3 Stabilizační program

Významná část kapacity bankovního dohledu byla v roce 1997 soustředěna na dokončení procesů v rámci stabilizace subsektoru malých bank, který byl započat již v roce 1996. Konsolidace subsektoru malých bank, který se dostal do značných problémů v průběhu roku 1995 a 1996, vedla k zásadní změně jeho struktury. Z bankovního sektoru byly vyloučeny banky, které byly na základě výroku auditora a analýzy bankovního dohledu nesolventní. Proces konsolidace se však neobešel bez poklesu důvěry veřejnosti v bankovní sektor a ohrožení malých bank postupným odlivem vkladů, kterému by kapitálově slabé banky nebyly schopny čelit. K zamezení rizika likvidní krize subsektoru malých bank a možnosti celkové destabilizace bankovního sektoru přijala vláda České republiky svým usnesením ze dne 16. října 1996 jako systémové řešení Program posílení stability bankovního sektoru, který byl účelově určen pro tehdy existujících 13 malých bank.

Podstatou tohoto programu je odkup nebonitních pohledávek od bank za nominální hodnotu účelovou organizací - Českou finanční, s.r.o., do přesně stanovené výše jejich základního jmění, a to na bázi návratnosti. Banky jsou povinny vystavit ve prospěch České finanční bankovní záruku za dobytost těchto pohledávek a po ukončení sedmiletého stabilizačního programu uhradit České finanční tu část pohledávek, kterou se jí nepodaří v průběhu trvání stabilizačního programu realizovat. K tomu účelu banky vytváří každoročně rezervy ve výši minimálně 1/7 z hodnoty odprodáných pohledávek. Předpokládaný rozsah programu vycházel z hodnoty 110% základního jmění 13 malých bank k 31. 8. 1996. Na tomto základě byl stanoven prostor pro odkup pohledávek Českou finanční ve výši 13,7 mld. Kč, tento rámec byl v lednu 1998 zvýšen o dalších 5 mld. Kč.

Podmínkou pro zapojení do stabilizačního programu bylo podřízení se zvýšenému dohledu nad činností banky. Pro každou banku byl individuálně zpracován stabilizační program, který obsahoval celou řadu kritérií s detailním harmonogramem jejich dosažení. Tyto individuální programy byly projednány s každou bankou, plnění těchto programů je čtvrtletně vyhodnocováno.

Zájem o vstup do programu stabilizace projevil šest bank, které následně předložily své individuální stabilizační programy a postupně se v průběhu roku 1997 do programu zapojily, včetně zahájení odprodeje svých nekvalitních pohledávek České finanční. Současně většina bank k naplnění parametrů stabilizačního programu, zejména v oblasti kapitálové přiměřenosti a dostatečné výnosovosti, uskutečnila již před odsouhlasením tohoto programu navýšení svého základního jmění. V návaznosti na tento krok jim bylo umožněno ve stanoveném poměru zvýšit též objem pohledávek odkupovaných Českou finanční.

4. PŘÍPRAVA NA ZAPOJENÍ DO EVROPSKÉ UNIE

Základní úkoly z hlediska bankovníctví, související se zapojením České republiky do Evropské unie, se soustřeďují nejen do oblasti legislativy, ale i do postupné úpravy postupů a metod bankovního dohledu regulace bankovního sektoru, které by odpovídaly obecným standardům používaným v zemích Evropské unie. Kvalitní a efektivní bankovní dohled je podstatnou podmínkou úspěšného vývoje bankovního sektoru, pro který bude znamenat široký evropský trh zvýšenou konkurencí, ve které mohou obstát jen stabilizované, dobře kapitálově vybavené banky s efektivním systémem řízení a kontroly všech rizik.

Základní principy efektivního bankovního dohledu

(Core Principles for Effective Banking Supervision)

Cestou k zajištění komplexnosti a standardních postupů bankovního dohledu je soulad se základními principy bankovního dohledu tak, jak byly definovány v materiálu Základní principy efektivního bankovního dohledu (Core Principles for Effective Banking Supervision) připraveném v roce 1997 skupinou expertů bankovních dohledů vyspělých i některých zemí s rozvíjející se tržní ekonomikou pod patronací Basilejského výboru pro bankovní dohled.

Bankovní dohled České národní banky v návaznosti na tyto principy provedl detailní revizi předpisové základny bankovního dohledu a v současné době probíhá vyhodnocování stupně naplnění těchto principů při praktickém výkonu bankovního dohledu. I když většina těchto principů je již naplňována, určité nedostatky se ještě objevují v následujících oblastech týkajících se

- systémů, které přesně měří, sledují a náležitě kontrolují tržní rizika,
- dohledu na konsolidovaném základě,
- důsledného prověřování existence uceleného procesu řízení rizik v bankách,
- důsledného budování takové účetní osnovy a účetních principů, které zajistí, aby účetní záznamy vytvářely pravdivý obraz o finanční situaci banky a její ziskovosti,
- navázání pravidelných kontaktů s bankovními dohledy jiných zemí vč. výměny příslušných informací.

Bankovní dohled ČNB bude pokračovat v zavádění zbývajících principů nebo jednotlivých prvků principů do bankovní legislativy. Již samotná účast České národní banky na přípravě Základních principů pro bankovní dohled je nepřehlédnutelným morálním závazkem. Pravidelná kontrola zapracovávání principů a následné zveřejňování těchto výsledků je zásadním argumentem pro rychlý postup v této oblasti. Tento fakt nabývá na důležitosti i s ohledem na zahájení jednání o vstupu České republiky do Evropské unie, jejíž zástupci budou hodnotit úroveň výkonu bankovního dohledu jako jeden z důležitých prvků připravenosti země pro vstup do tohoto uskupení.

Harmonizace s právem Evropské unie

Obdobná situace je i v plnění jednotlivých direktiv Evropských společenství, které se dotýkají bankovního sektoru, protože výše uvedené Základní principy bankovního dohledu v zásadě vycházejí z těchto směrnic. Stupeň souladu bankovní legislativy je relativně vysoký, rozdíly zůstávají zejména ve výše uvedených oblastech, tj. v uplatňování konsolidovaného bankovního dohledu a regulaci tržního rizika. Některé rozdíly zejména dotýkající se jednotné licence, vzájemného uznávání bankovního dohledu apod. mohou být odstraněny až se vstupem České republiky do Evropské unie.

Problematika roku 2000

Bankovní dohled České národní banky se rovněž ujal úlohy určitého koordinátora při přípravě bankovního sektoru na rok 2000, kdy změna letopočtu může výrazným způsobem ovlivnit fungování informačních a platebních systémů v bankovníctví. Na základě doporučení Basilejské komise pro bankovní dohled, vyjádřeném ve formě specifického dotazníku pro tuto problematiku, zahájil bankovní dohled mapování situace v jednotlivých bankách a spolupráci s ostatními zainteresovanými orgány v České republice.

Aktivita v rámci skupiny bankovních dohledů zemí střední a východní Evropy

Bankovní dohled České národní banky je rovněž aktivní v práci skupiny zemí střední a východní Evropy, která v zájmu rychlého řešení problémů ve vývoji bankovního sektoru v náročných podmínkách transformace jednotlivých ekonomik a změn politických systémů, úzce spolupracuje. Kromě účasti na konferencích, které se konají pravidelně každý rok (v roce 1997 v Bratislavě), se tato spolupráce odvíjí zejména ve formě pracovních setkání expertů bankovních dohledů z jednotlivých zemí ke specifickým otázkám bankovního dohledu a bankovního sektoru. Výměna zkušeností s řešením dané problematiky v jednotlivých zemích významným způsobem přispívá ke zkvalitnění postupů a metod bankovního dohledu v České republice. V roce 1997 byla zorganizována pracovní setkání k problematice účetních standardů, regulace derivátů a řízení rizik a pracovní seminář pro začínající bankovní supervisory.

Významným přínosem pro zkvalitnění bankovního dohledu je i pomoc bankovních dohledů z rozvinutých zemí i mezinárodních institucí jako je např. Světová banka, Mezinárodní měnový fond apod. Prostřednictvím programu PHARE je umožněno kvalitní vzdělávání expertů bankovního dohledu v zahraničí nebo prostřednictvím zahraničních lektorů v České republice, stáže ke konkrétním okruhům otázek v jednotlivých centrálních bankách apod.

5. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA BANKOVNÍHO DOHLEDU

Dosavadní vývoj bankovního dohledu a především vývoj v posledních dvou letech byl pro bankovní dohled poučením, které vedlo k poznání nutnosti dále zkvalitnit výkon bankovního dohledu, legislativně ošetřit dosud neupravené nebo neodpovídajícím způsobem upravené oblasti výkonu bankovního dohledu (především nápravná opatření, výstup bank ze sektoru), standardizovat veškeré postupy v jednotlivých oblastech činnosti dohledu, posílit útvary bankovního dohledu personálně, přehodnotit vztah k externím auditorům a inspekční činnost více soustředit na hodnocení dynamických aspektů finanční pozice bank tj. na soustavnou kontrolu a analyzování systémů řízení rizikových oblastí bank. Stejně doporučení bylo i výsledkem speciálního pobytu experta Světové banky, který měl za úkol posoudit organizační strukturu a instrumentárium bankovního dohledu České národní banky.

Tyto skutečnosti vedly k reorganizaci bankovního dohledu České národní banky s účinností od 1. 12. 1997, jejíž součástí bylo i zvýšení personálního vybavení bankovního dohledu. Uskutečněná reorganizace vycházela z následujících principů:

- rozdělení stávajícího odboru, který zajišťoval praktické provádění dohledu na dálku i na místě a základní analytické činnosti, na dva odbory bankovního dohledu se shodnou organizační strukturou a zhruba stejným počtem dohlížených bank a poboček zahraničních bank spolu s vyčleněním základních analytických činností mimo tyto odbory,
- vytvoření rovnocenných skupin bank, které budou dohlíženy v rámci těchto odborů a oddělení z hlediska jejich velikosti, podílu zahraničního kapitálu, specializace apod. Toto rozdělení umožnilo rovnoměrné zatížení jednotlivých oddělení, rozšíření znalostí o jednotlivých typech bank a možnost aplikace získaných poznatků do dohledu nad ostatními bankami,
- rozdělení dohledu na dálku a na místě v rámci oddělení bankovních inspekcí vytvořením samostatných dohlídkových týmů, čímž došlo na jedné straně k posílení kapacity pro nezbytné kontroly v bankách, na straně druhé pak umožnilo zajistit bezproblémový výkon běžné agendy související s činností bank,
- zrušení licenčního oddělení a soustředění veškerých aktivit bankovního dohledu souvisejících s činností již povolené banky do odborů bankovního dohledu, tj. převedení veškeré odpovědnosti za banku od udělení bankovní licence na příslušného inspektora banky. Tyto odbory budou zajišťovat i řízení o žádostech o udělení nových povolení působit jako banka,
- soustředění všech metodických činností do jednoho oddělení, a to jak z pohledu tvorby regula-

torní základny obezřetného podnikání bank, tak i vytváření metodických postupů provádění dohledu na dálku a dohledu na místě,

- vyčlenění bank, kterým bylo odňato povolení působit jako banka z běžné agendy inspektorů, kteří zajišťují dohled nad bankami, a jejich zařazení do samostatného oddělení nestandardních činností,
- zvýšení počtu pracovníků bankovního dohledu o 15, tj. na 104 pracovníků.

Bankovní dohled (detailní organizační schéma je uvedeno v příloze) byl tvořen 3 odbory, z nichž

- odbor politiky bankovního dohledu, sestávající ze dvou oddělení, je zaměřen na metodiku bankovního dohledu (pravidla obezřetnosti, interní postupy pro všechny činnosti bankovního dohledu), vztahy se zahraničím, analýzy bankovního sektoru a informační podporu pro výkon bankovního dohledu.
- dva organizačně identické odbory bankovního dohledu, dále členěné na dvě oddělení, jsou zaměřeny na výkon bankovního dohledu na dálku a na místě včetně vedení příslušných správních řízení v oblasti licencí, nápravných opatření a předchozích souhlasů udělovaných bankám Českou národní bankou podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Dohled na místě je prováděn samostatnými kontrolními týmy, které jsou organizačně začleněny po jednom v každém oddělení bankovní inspekce.
- samostatné oddělení nestandardních činností je zaměřeno zejména na banky po odnětí licence a na počáteční investigaci neobvyklých operací v bankách a metodickou součinnost s orgány činnými v trestním řízení.

K 1. 6. 1998 byla provedena celková reorganizace České národní banky, která se promítla i do struktury úseku bankovního dohledu (viz schéma v příloze).

Koncepce rozvoje bankovního dohledu

Koncepce rozvoje bankovního dohledu pro další období, která byla v lednu 1998 schválena bankovní radou České národní banky, vymezuje základní cíle a postupy jejich dosažení. Strategickým střednědobým cílem pro práci bankovního dohledu je přispět k vytvoření stabilního a konkurenceschopného bankovního sektoru, který bude výsledkem dynamické rovnováhy mezi působením regulace a dohledu nad bankami, tržní disciplíny a kvalitního řízení jednotlivých bank. Předpokladem dosažení tohoto cíle je zajištění vysokého stupně harmonizace regulatorního rámce, metod a postupů s obezřetnostními principy Evropské unie, resp. nejlepší mezinárodní praxí, které jsou vyjádřeny v bankovních směrnících Evropské unie a zásadách pro efektivní výkon bankovního dohledu („Core principles“), komplexní, standardizovaný a vyvážený systém regulace a dohledu nad bankami vč. uplatňování přísných kritérií pro vstup a výstup bank ze sektoru, vhodného spojení výkonu dohledu na dálku a na místě s využitím externích auditorů jako důležitého informačního zdroje, efektivní komunikace bankovního dohledu s bankovním sektorem prostřednictvím Bankovní asociace a také přímo s jednotlivými bankami, systém spolupráce při regulaci a dohledu nad „bankovními finančními skupinami“ apod.

B.

ZÁKLADNÍ TRENDY VE VÝVOJI BANKOVNÍHO SEKTORU

---

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 1997

Narůstání nerovnovážných tendencí v české ekonomice, ke kterému docházelo v minulých letech, se projevilo zejména v předstihu domácí poptávky před nabídkou, což vedlo k prohlubování deficitu běžného účtu platební bilance, zpomalení hospodářského růstu apod. Tyto skutečnosti vedly ke změně hodnocení české ekonomiky a adekvátnosti úrovně kurzu koruny zahraničními investory. Vzniklou situaci řešila vláda České republiky přijetím vládních opatření spočívajících zejména ve snížení výdajů státního rozpočtu, které se však ukázaly jako nedostatečné. Nedůvěra zahraničních investorů, tuzemských bank, podniků i obyvatelstva v udržitelnost koruny v rámci stávajícího fluktuálního pásma vyvrcholila v květnu 1997. Česká národní banka v zájmu předcházení vyššímu znehodnocení měny neodpovídajícímu vývoji základních makroekonomických ukazatelů přistoupila k přímým intervencím na devizovém trhu a přijetí dalších měnových opatření, znamenajících omezení rozsahu financování obchodních bank a omezení přístupu zahraničních subjektů na domácí peněžní trh. S účinností od 27. května 1997 bylo zrušeno stávající fluktuální pásmo a vazba koruny na dvousložkový měnový koš (USD/DEM) a byl zaveden plovoucí kurz koruny s orientací na německou marku. Kurz koruny se následně ustálil na úrovni zhruba o 10 % nižší proti původní centrální paritě. Uklidnění situace na devizovém a peněžním trhu umožnilo postupné snižování úrokových sazeb, které se v období měnových turbulencí prudce zvýšily, zhruba na jejich původní úroveň.

V zájmu podpory stabilizace vývoje přijala vláda České republiky v červnu 1997 další sadu opatření, která spočívala zejména v dalším omezení vládních výdajů, omezení růstu mezd v rozpočtové sféře, zahájení prací na zdokonalení legislativy, zlepšení dohledu nad kapitálovým trhem apod. Tato opatření spolu s oživením poptávky v západní Evropě vedly k zahájení procesu postupného obnovování makroekonomické rovnováhy, což se projevilo např. v postupném poklesu deficitu běžného účtu platební bilance na hrubém domácím produktu, postupném sblížení tempa růstu produktivity práce a průměrné reálné mzdy.

Tento vývoj se významným způsobem dotkl i bankovního sektoru, který zejména v období měnových turbulencí v květnu 1997 musel řešit nestandardní situaci, zvládnout přechodné likvidní problémy související se změnou struktury korunových a devizových vkladů, s nedostatkem likvidních zdrojů na mezibankovním trhu apod. Zároveň zhoršené ekonomické podmínky v podnikové sféře vedly k určitému očekávání zhoršení platební kázně klientů. Tato situace byla do jisté míry umocněna i rozsáhlými záplavami ve velké části České republiky v červenci 1997.

---

2. STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU ČESKÉ REPUBLIKY

---

2. 1 Počet bank v bankovním sektoru

K 31. 12. 1997 působilo v České republice 50 bank, což je o 3 méně, než ke stejnému datu předchozího roku. Bankovní licence byla v roce 1997 odebrána Bankovnímu domu Skala, a.s., Ekoagrobance, a.s. a Evrobance, a.s., které byly částečně integrovány do Union banky, a.s., dále Realitbance, a.s. v důsledku prohlášení konkurzu.

*Vývoj počtu bank podle skupin bank
(banky, které zahájily činnost pro klientelu)*

	1.1.1990	31.12.1990	31.12.1991	31.12.1992	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997
Banky celkem	5	9	24	37	52	55	55	53	50
v tom:									
velké banky	5	5	6	6	6	6	6	5	5
malé banky	x	4	14	19	22	21	18	12	9
zahraniční banky	x	x	4	8	11	12	12	13	14
pobočky zahraničních bank	x	x	x	3	7	8	10	9	9
specializované banky	x	x	x	1	5	7	9	9	9
banky v nucené správě	x	x	x	x	1	1	0	5	4
Kromě toho banky bez licence	x	x	x	x	x	1	4	6	10

Mezi aktivní pobočky zahraničních bank se zařadila Midland Bank plc - pobočka Praha, která svoji licenci získala již v roce 1996. Druhá z bank, která získala v roce 1996 povolení působit jako banka, West Deutsche Landesbank, nevyužila v zákonem povolené době možnosti zahájit svou aktivní činnost, proto jí byla bankovní licence v lednu 1998 odebrána. Oesterreichische Volksbanken AG, pobočka Brno se přetransformovala na dceřinou banku pod názvem Volksbank, a.s. V roce 1997 nebyla udělena žádná nová bankovní licence.

2. 2 Rozdělení bank do skupin

Rozdělení bank do jednotlivých skupin vychází z velikosti spravované bilanční sumy, původu kapitálu a případné specializace banky (detailní přehled skupin podle jednotlivých bank je uveden v příloze).

Skupina **velkých bank** zahrnuje banky, které působily již před rokem 1989, ať již samostatně, nebo se vyčlenily z původní SBČS, která před rokem 1989 plnila funkci centrální i komerční banky. Tato skupina je charakteristická bilanční sumou nad 100 mld. Kč a částečným nebo plným podílem státu na základním jmění. Bilanční suma bank spadajících do této skupiny tvoří přes 65 % bilanční sumy sektoru. Charakter služeb jednotlivých bank je výrazně odlišný a navazuje na jejich tradiční zaměření. Česká spořitelna je orientována především na drobnou klientelu, zatímco Čs. obchodní banka se intenzivněji zaměřuje na produkty ve vztahu k zahraničí. Komerční banka a Investiční a poštovní banka mají těžiště své činnosti ve financování větších podniků. Zcela odlišný je profil Konsolidační banky, která jako jediný státní peněžní ústav byla založena pro správu nekvalitních úvěrů poskytnutých bankovním sektorem před rokem 1989.

Pro skupinu **malých bank** je typický vysoký podíl českého soukromého kapitálu a relativně nízký objem bilanční sumy. Některé z těchto bank vytváří pobočkovou síť postupně na celém území republiky, charakter jiných je spíše regionální. Malé banky byly v minulosti významně zaměřeny nejen na služby obyvatelstvu, ale také na poskytování úvěrů domácí podnikové sféře. Tyto úvěry však vykazaly vysokou míru rizikovitosti. Šest malých bank proto přijalo v roce 1997 nabídku České národní banky, která jim umožnila odprodat nekvalitní aktiva v rámci stabilizačního programu, a tak pokračovat v další činnosti, která by byla právě v důsledku špatné návratnosti úvěrů ohrožena.

Podíl jednotlivých skupin bank na celkové bilanční sumě

	31.12.95	31.12.96	31.12.97
Bankovní sektor celkem	100,00	100,00	100,00
v tom:			
velké banky	71,72	68,87	65,64
malé banky	4,92	5,21	4,68
zahraniční banky	11,44	12,42	14,59
pobočky zahraničních bank	5,02	6,41	7,72
specializované banky	2,11	3,09	4,31
banky v nucené správě	4,78	4,00	3,06

Zahraníční banky představují ve své většině dceřiné společnosti významných zahraničních bank. Klientelu zahraničních bank tvoří zejména podniky se zahraniční majetkovou účastí pocházející ze země původu dané banky. Zahraniční banky se dosud výrazněji neorientují na služby drobné klientele. S tím souvisí vyšší podíl financování z mezibankovního trhu a relativně nízký stav primárních vkladů. Zahraniční banky představují významný konkurenční prvek v českém bankovním sektoru, a to nejen z hlediska jejich postupného zvyšování aktivit na bankovním trhu, ale zejména z hlediska rozsahu a kvality poskytovaných služeb.

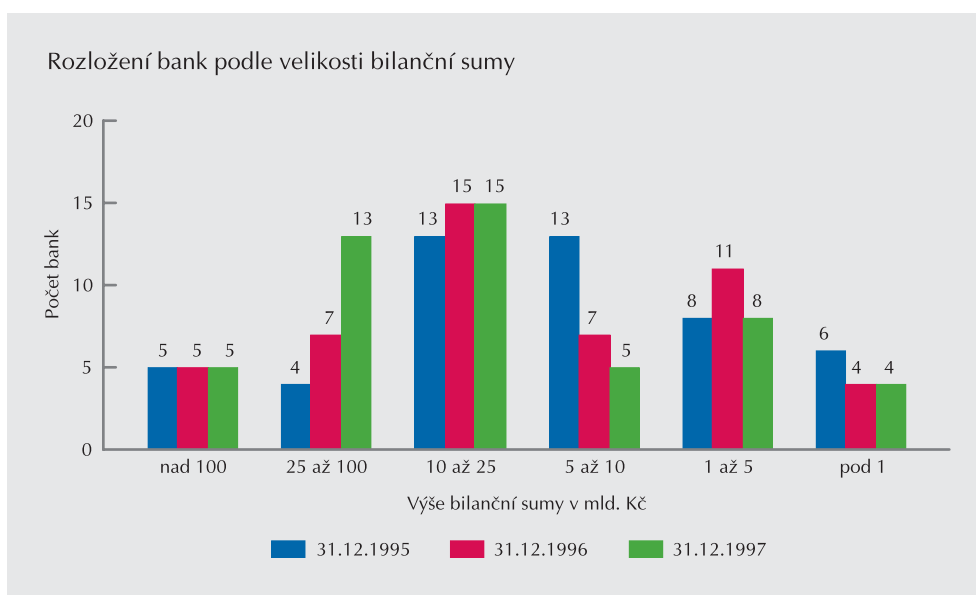
Pobočky zahraničních bank jsou orientovány obdobně jako zahraniční banky, nejedná se však o samostatné právnické osoby. K 31. 12. 1997 působilo v České republice 9 poboček zahraničních bank, z nichž Midland Bank zahájila činnost teprve v květnu 1997. Tato skupina je výrazně nehomogenní. Na jedné straně jsou zde 4 velké pobočky s bilančními sumami nad 20 mld. Kč, které spravují 93 % bilanční sumy ve skupině poboček zahraničních bank. Kromě nich působí v příhraničních oblastech 4 pobočky regionálních rakouských nebo německých bank, jejichž činnost z hlediska celého bankovního sektoru je nevýznamná.

Dvě třetiny z celkového počtu **specializovaných bank** tvoří **stavební spořitelny**, které se zaměřují na stavební spoření s podporou státu a na poskytování úvěrů na bytové potřeby. Do skupiny specializovaných bank dále patří banky se státní účastí zaměřené na podporu exportu, drobného podnikání a financování obcí a dosud jediná specializovaná hypoteční banka.

2. 3 Struktura bankovního sektoru podle velikosti bilanční sumy a základního jmění

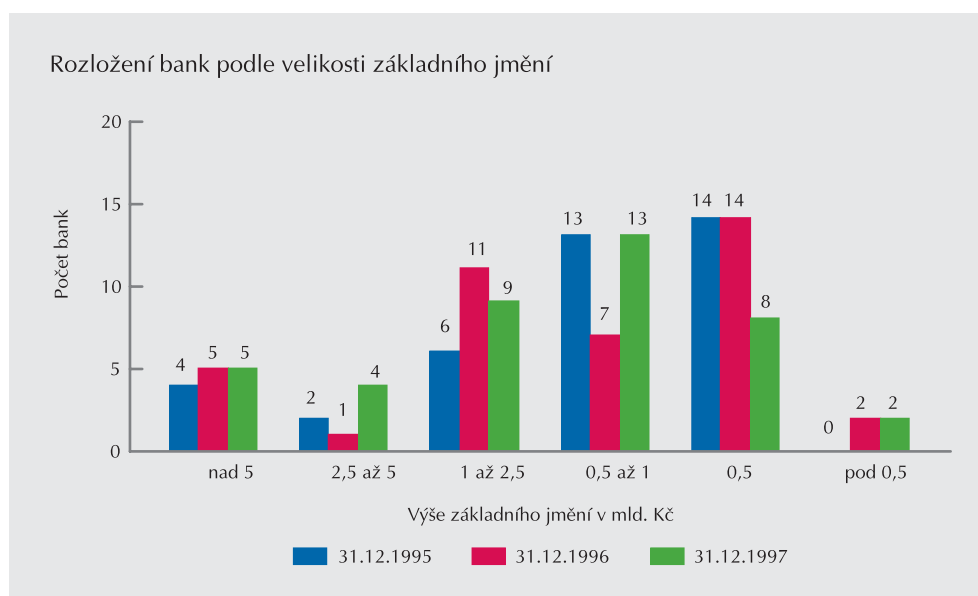
Rozhodujícím ukazatelem velikosti bankovních ústavů je výše jejich bilanční sumy. V posledních dvou letech se nejdynamičtěji rozvíjely banky ze zahraniční majetkovou účastí a pobočky zahraničních bank.

Nárůst bilanční sumy u zahraničních bank a poboček zahraničních bank se promítá i do objemu průměrných aktiv připadajících na 1 banku, který k 31. 12. 1997 činil 46,7 mld. Kč, tj. zhruba o 6,5 mld. více než v předcházejícím roce a o 10,4 mld. více než v roce 1995. Tato průměrná výše je výrazně ovlivněna skupinou velkých bank. Všechny ostatní skupiny vykazují řádově nižší průměrnou hodnotu spravovaných aktiv.

Skupina velkých bank stále představuje rozhodující podíl ve struktuře bankovního sektoru, v dalších velikostních skupinách bank dochází k výraznému pohybu. Počet bank s bilanční sumou mezi 25 až 100 mld. Kč se proti konci roku 1995 zvýšil o 9 bank na 13 bank, přičemž tyto banky jsou v rozhodující míře ze skupiny zahraničních bank a poboček zahraničních bank. Zatímco v roce 1995 mělo 27 bank bilanční sumu nižší než 10 mld. Kč, v roce 1997 to bylo o 10 bank méně.

Další koncentraci aktiv lze očekávat v důsledku fúzí některých zahraničních bank na českém bankovním trhu v návaznosti na fúze jejich mateřských bank, jako je například spojení rakouských bank Bank Austria a Creditanstalt. Vzniká tak pozvolna skupina bank střední velikosti, které vytvářejí reálné konkurenční prostředí velkým bankám.

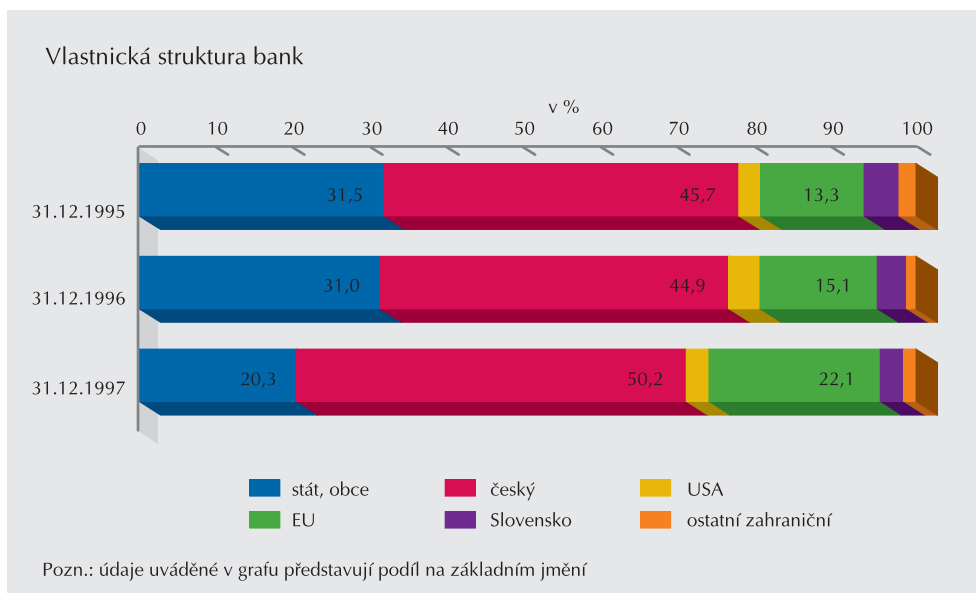
Pokud se týká velikosti základního jmění, není tendence růstu tak výrazná. V roce 1997 bylo patrné zejména zvyšování základního jmění nad zákonem stanovené minimum 500 mil. Kč, když počet bank s minimálním kapitálem se proti konci roku 1996 snížil o 6 na 8 bank.

K navyšování základního jmění docházelo zejména ve skupinách zahraničních bank a malých bank, důvody však byly odlišné. U zahraničních bank navazuje zvyšování základního jmění na výrazný rozvoj aktivity na bankovním trhu, který se projevuje v průběžném růstu jejich bilanční sumy, což s sebou nese požadavky na kapitálové dovybavení. U bank s převážujícím českým kapitálem je posílení základního jmění nezbytným předpokladem pro kompenzaci důsledků předchozího ztrátového hospodaření a tím i pro další existenci banky. K posílení základního jmění přistoupily v roce 1997 i některé specializované banky. Banky, které nedosahují minimálního limitu základního jmění, jsou v nucené správě a jejich základní jmění bylo sníženo v důsledku potřeby krytí ztrát z jejich dosavadní činnosti.

2. 4 Vlastnická struktura bankovního sektoru

Změny vlastnické struktury bankovního sektoru jsou zejména důsledkem navyšování základního jmění soukromých bank s převážně českým kapitálem a zahraničních bank. K nejvýraznějšímu snížení došlo u podílu státu na základním jmění bankovního sektoru, a to o 10,7 bodu na 20,3 %. Důvodem tohoto poklesu je stagnace objemu základního jmění u skupiny velkých bank, kde má stát rozhodující majetkový vliv. V roce 1997 byl zahájen proces doprivatizace velkých bank, který by se měl postupně projevit v masivním poklesu státního podílu v bankovním sektoru. Určité procento státního vlastnictví bude zachováno u některých specializovaných bank, které podporují vybrané vládní programy na podporu exportu, drobné podnikání apod.

Z hlediska zastoupení jednotlivých zemí ve složení základního jmění bankovního sektoru převažují stále země Evropské unie, jejichž podíl se v roce 1997 dále zvýšil o 7 bodů na 22,1 %. Svůj podíl na celkovém základním jmění sektoru zvýšily soukromé české subjekty o více než 5 bodů na 50,2 %. I nadále pokračoval pokles slovenského vlastnického podílu, který sahá svými kořeny do doby rozdělení republiky (o 0,8 bodu na 3 %).

2. 5 Pracovníci a bankovní místa ^{1/}

Struktura bankovních míst a dostatečný počet pracovníků v bankovním sektoru je významnou podmínkou dostupnosti bankovních služeb pro obyvatelstvo. Zároveň je však i jedním z faktorů, které ovlivňují výrazným způsobem produktivitu i nákladovost bankovní soustavy. V uplynulém roce již vyvstala zřetelně potřeba sladění potřeb celoplošné obsluhy segmentu drobné klientely s požadavky růstu efektivity jednotlivých pracovišť. Vlastní realizace tohoto trendu se projevila nejen ve vývoji počtu pracovníků, ale rovněž ve vývoji počtu bankovních míst.

Evidenční počet pracovníků v bankovním sektoru k 31. 12. 1997 činil 57 082 pracovníků, tj. o 4,4 % méně než ke konci předcházejícího roku. Rozhodující úbytek zaznamenaly velké banky, kde ve stejném období poklesl počet pracovníků o 6 %. Zahraniční banky, pobočky zahraničních bank i specializované banky potvrdily v roce 1997 pokračující trend růstu počtu pracovníků v souvislosti s dynamickým růstem jejich aktivity.

Počet pracovníků a bankovních míst v bankovním sektoru

	31.12.95	31.12.96	31.12.97
Počet pracovníků	57 769	59 739	57 082
Počet bankovních míst	3 153	3 151	2 467
Počet pracovníků na 1 bankovní místo	18,3	19,0	23,1
Počet obyvatel na 1 bankovní místo	3 273	3 272	4 175
Počet obyvatel na 1 pracovníka	179	173	180

1/ Bankovním místem se rozumí pobočky, expozitury a jednatelství

K obdobnému vývoji došlo také u počtu bankovních míst, jejichž počet se v roce 1997 snížil o 684 na 2 467 bankovních míst. K poklesu nejvíce přispěly velké a malé české banky, zatímco expanzivně se vyvíjely subsektory se stoprocentní nebo převažující zahraniční majetkovou účastí.

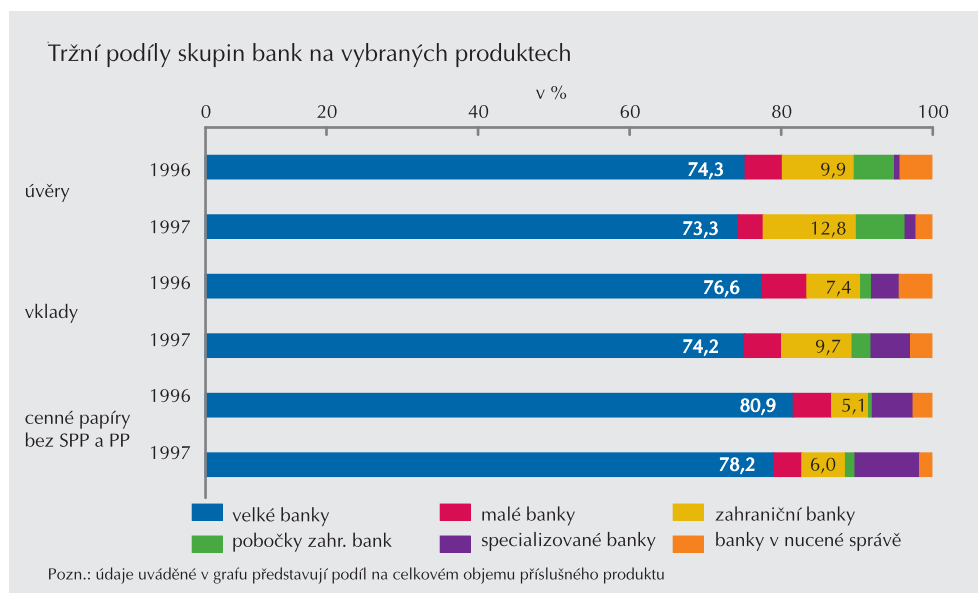
Důsledkem tohoto trendu je zvyšování velikosti jednotlivých bankovních míst z hlediska spravované bilanční sumy a současně zvyšování počtu obyvatel připadajících na 1 bankovní místo i jednoho pracovníka v bankovníctví. Pro obsluhu bankovní klientely se však postupně začínají rozvíjet automatizované služby prostřednictvím bankomatů, home bankingu apod., které do značné míry nahrazují klasické přepážkové bankovníctví a zvyšují dostupnost bankovních služeb pro obyvatelstvo.

U jednotlivých bank je rozložení počtu pracovníků i bankovních míst závislé na charakteru poskytovaných služeb z hlediska malého a velkého bankovníctví. Nejrozsáhlejší pobočkovou sítí i nejvyšší počet pracovníků mají banky orientované na obsluhu drobné klientely, tj. zejména Česká spořitelna a některé malé banky. Naproti tomu zahraniční banky a pobočky zahraničních bank, které se zaměřují zejména na velké bankovníctví, poskytují své služby z minimálního počtu bankovních míst a s výrazně nižším počtem pracovníků.

Banky povolené v České republice se zatím ve významnější míře neorientují na rozvoj svých služeb v zahraničí. K 31. 12. 1997 měly pouze 4 banky celkem 23 bankovních míst mimo území České republiky, a to především ve Slovenské republice. Banky s převážně českým kapitálem postupně otvírají svá zastoupení v zemích západní a východní Evropy, v USA a Asii. České finanční skupiny začínají velmi zvolna expandovat do zahraničí i formou přímé kapitálové účasti na zahraničních bankách. Váha zahraniční sítě vyjádřená podílem počtu zaměstnanců evidovaných na pracovištích umístěných v zahraničí na celkovém stavu zaměstnanců je dosud relativně nízká a pohybuje se kolem 2 %. Rozhodující podíl přitom mají velké banky.

2. 6 Tržní podíly jednotlivých skupin bank

Tržní podíly jednotlivých skupin bank souvisí s jejich velikostí, zaměřením na určité segmenty trhu a na podmínkách, které bankovní domy u určitých produktů svým klientům nabízejí.

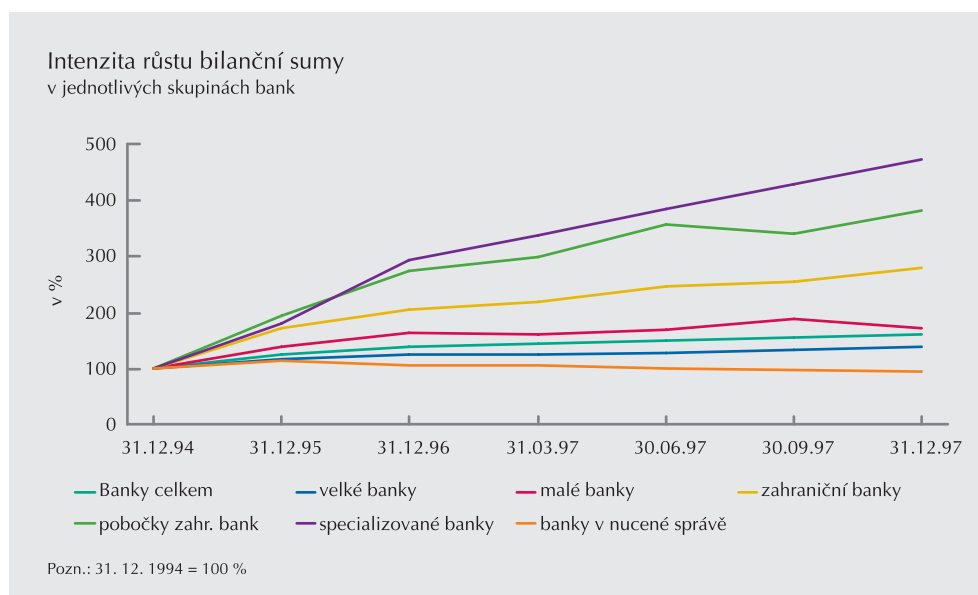

U všech základních produktů zaujímá převažující podíl vzhledem ke své velikosti skupina velkých bank, která však v žádném ze sledovaných produktů nestačí konkurenčnímu tlaku ostatních skupin. U úvěrů poklesl podíl velkých bank na celkovém objemu poskytnutých úvěrů za bankovní sektor v roce 1997 o 1 bod, u vkladů o 2,4 bodu a u operací s cennými papíry o 2,7 bodu.

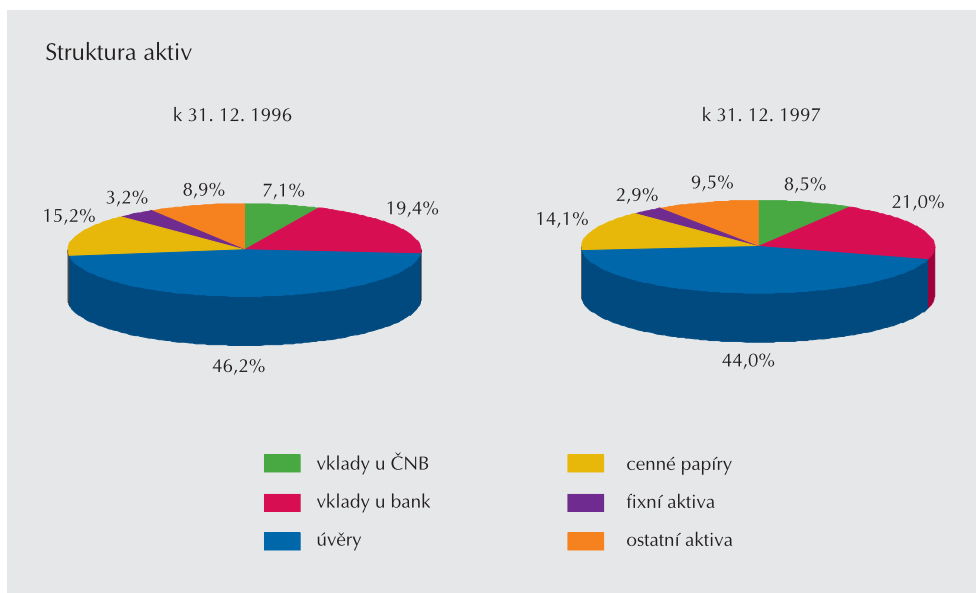
Zahraniční banky zaujímají ve dvou posledních letech a ve všech vybraných produktech druhé místo na českém bankovním trhu. Na rozdíl od skupin velkých bank se však jejich zastoupení ve všech sledovaných oblastech posílilo, nejzřetelněji v úvěrové oblasti, kde se jejich podíl zvýšil o 2,9 bodu. Vývoj v pobočkách zahraničních bank doslova kopíruje vývoj zahraničních bank pouze s tím, že tržní podíl i intenzita růstu je nižší.

3. AKTIVNÍ OPERACE BANKOVNÍHO SEKTORU

K 31. 12. 1997 činila bilanční suma bankovního sektoru 2 335,0 mld. Kč, což je o 16,2 % více než koncem roku 1996. Dynamika růstu bilanční sumy je odlišná v jednotlivých skupinách bank. K největšímu rozmachu dochází již od roku 1995 ve skupinách zahraničních bank, poboček zahraničních bank a specializovaných bank, které začaly v bankovním sektoru působit později (zhruba od roku 1995).

Odlišný vývoj celkové bilanční sumy v jednotlivých skupinách bank se promítá do změn podílů těchto skupin na bilanční sumě. Zatímco podíl velkých bank se postupně snižuje (za rok 1997 poklesl z 68,9 % na 65,6 % k 31. 12. 1997), podíl zahraničních bank a poboček zahraničních bank neustále narůstá. Zatímco tyto dvě skupiny bank k 31. 12. 1995 spravovaly 16,5 % celkové bilanční sumy bankovního sektoru, na konci roku 1997 to bylo již 22,3 %. Skupina specializovaných bank, přes výrazný relativní nárůst, stále zůstává okrajovou skupinou s 4,3 % podílem na celkové bilanční sumě.

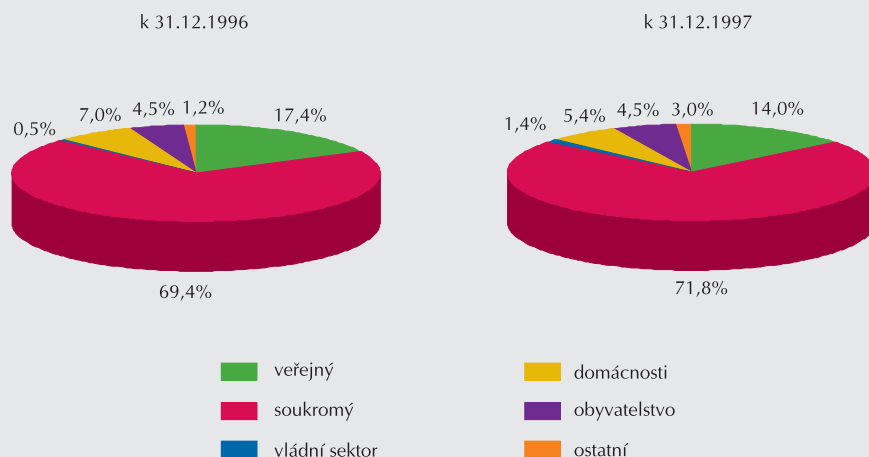
Převažující podíl na celkových aktivech mají v českých bankách tradičně úvěry (44,0 %) následované vklady u bank (21,0 %) a cennými papíry (14,1 % včetně státních pokladničních poukázek). Obě nejrizikovější skupiny aktiv, tj. úvěry a cenné papíry zaznamenaly k 31. 12. 1997 snížení podílu na celkových aktivech, a to o 2,2 resp. 1,1 bodu, přestože v absolutní výši obě složky i nadále vzrůstaly. Nižší podíl úvěrů na celkové bilanční sumě je ovlivněn několika faktory. K nim patří zejména důsledný tlak na tvorbu opravných položek, které snižují celkový objem úvěrů a stagnace úvěrových aktivit z důvodu zvýšené obezřetnosti bank při poskytování nových úvěrů.

3. 1 Úvěrové aktivity

Nedostatek kapitálu v transformující se ekonomice České republiky byl nahrazován zvýšenou úvěrovou aktivitou bank. Objem poskytnutých úvěrů se pohybuje okolo 80 % hrubého domácího produktu ve stálých cenách. Velká část úvěrů byla poskytnuta podnikatelským subjektům pro možnost zapojení do malé a později velké privatizace. Tím bankovní sektor vytvořil nezbytné podmínky pro počáteční rozjezd ekonomiky, zároveň však na sebe přebíral vysoké riziko, které se v dalším období projevilo v nízké kvalitě úvěrového portfolia.

Objem poskytnutých úvěrů v hrubém vyjádření k 31. 12. 1997 představoval 1 149,6 mld. Kč, tj. o 13,5 % více než k 31. 12. 1996. Ve srovnání s rokem 1996 byla tato dynamika pouze o 0,5 bodu vyšší zejména v souvislosti s nižší intenzitou růstu ve skupině velkých bank a absolutním poklesem objemu poskytnutých úvěrů ve skupině malých bank v souvislosti s odkupem části úvěrového portfolia Českou finanční v rámci stabilizačního programu. Nejintenzivněji rozvíjely úvěrovou činnost stavební spořitelny, které postupně začínají poskytovat v souladu se svým zaměřením první úvěry (jejich objem je však stále zanedbatelný), zahraniční banky a pobočky zahraničních bank. Stejně jako v roce 1996 byla dynamika růstu objemu úvěrů nižší než růst bilanční sumy, zejména v důsledku orientace bank na posilování rychle likvidních aktiv ve struktuře bilanční sumy.

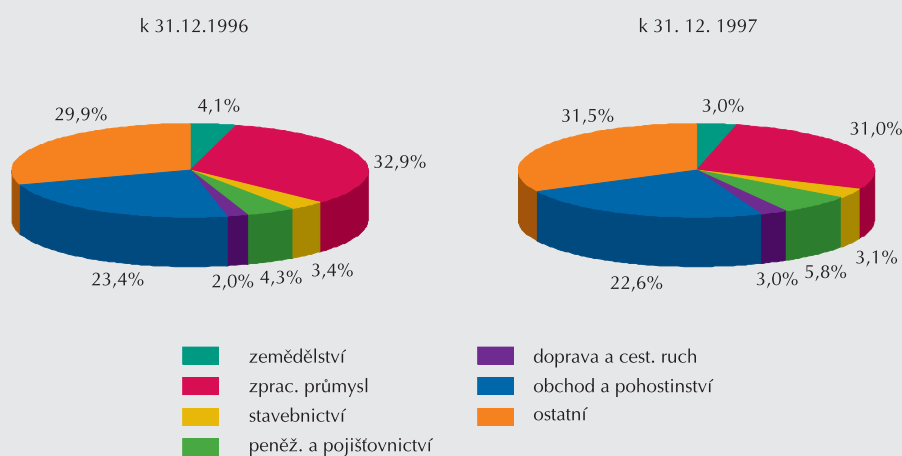
Struktura úvěrů podle ekonomických sektorů úvěry v Kč poskytnuté v České republice

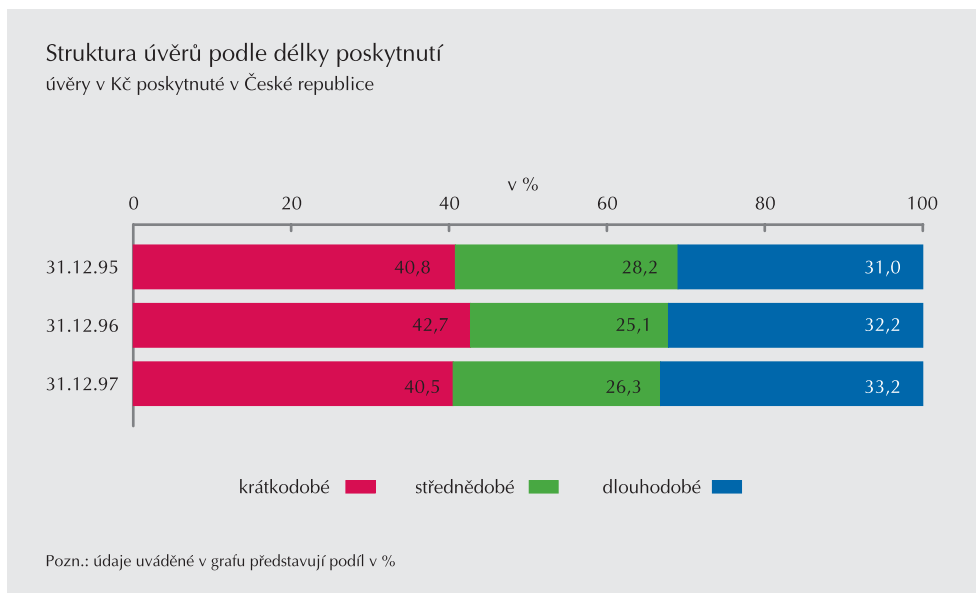
Rozhodující objem úvěrů směřuje do soukromého sektoru (71,8 % všech korunových úvěrů poskytnutých bankami v České republice), proti konci roku 1996 se tento podíl zvýšil o 2,4 bodu. U ostatních hlavních ekonomických sektorů došlo v roce 1997 k poklesu jejich podílů na celkovém objemu poskytnutých korunových úvěrů. Nejvýraznější byl tento pokles u veřejného sektoru (o 3,4 bodu na 14 %) v návaznosti na pokračující privatizaci české ekonomiky, a u drobných živnostníků (o 1,6 bodu na 5,4 %), kde tento pokles do značné míry souvisí s vysokou mírou rizikovosti této skupiny podnikatelů a snižující se ochotou bank toto riziko podstupovat. Zcela zachován zůstává dlouhodobě podíl úvěrů sloužící potřebám obyvatelstva, který k 31. 12. 1997 stejně jako v předchozím roce činil 4,5 % poskytnutých korunových úvěrů.

Odvětvové rozložení korunových úvěrů zcela odpovídá odvětvové struktuře ekonomiky. Prioritu si zachovává zpracovatelský průmysl, kam směřuje 31 % poskytnutých korunových úvěrů a obchod a pohostinství s 22,6 %. U obou těchto odvětví došlo v roce 1997 k poklesu jejich podílu na celkovém objemu poskytnutých úvěrů o 1,9 resp. o 0,8 bodu. Z dalších odvětví s významnějším zastoupením ve struktuře poskytnutých úvěrů roste pouze objem úvěrů poskytnutých do odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, který ze v průběhu roku 1997 zvýšil o 1,5 bodu na 5,8 % a do odvětví dopravy a cestovního ruchu (o 1 bod na 3 %).

Struktura úvěrů podle odvětví úvěry v Kč poskytnuté v České republice

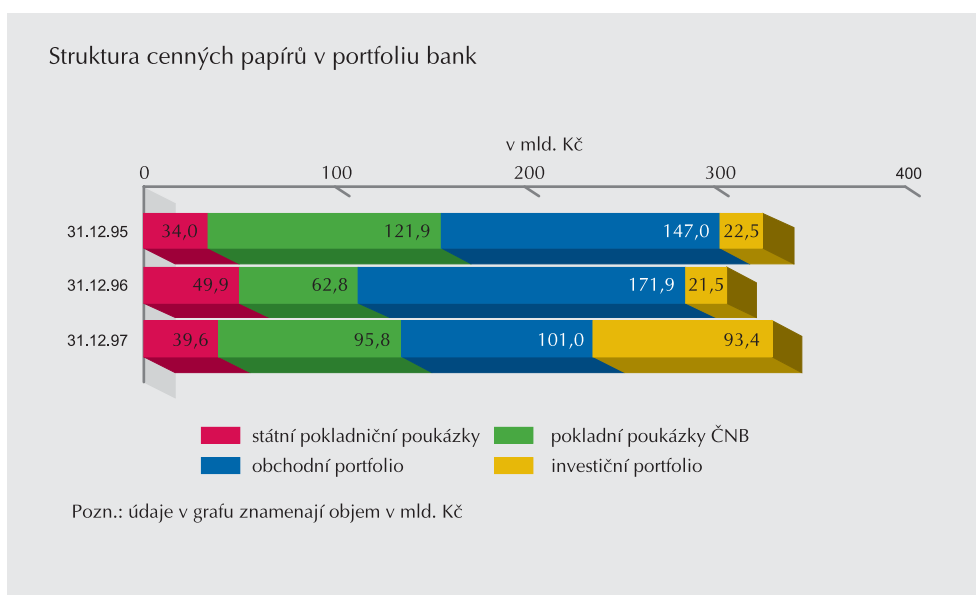

Disponibilní struktura zdrojů v bankovním sektoru podle splatnosti předurčuje do značné míry rozložení úvěrů podle stejného hlediska. I když podnikatelé preferují zejména střednědobé a dlouhodobé úvěry, struktura zdrojů stále neumožňuje jejich výraznější rozvoj. Převážná část úvěrů je poskytována krátkodobě do 1 roku, jejich podíl na celkovém objemu úvěrů se pohybuje na úrovni 40 %.

3. 2 Operace s cennými papíry

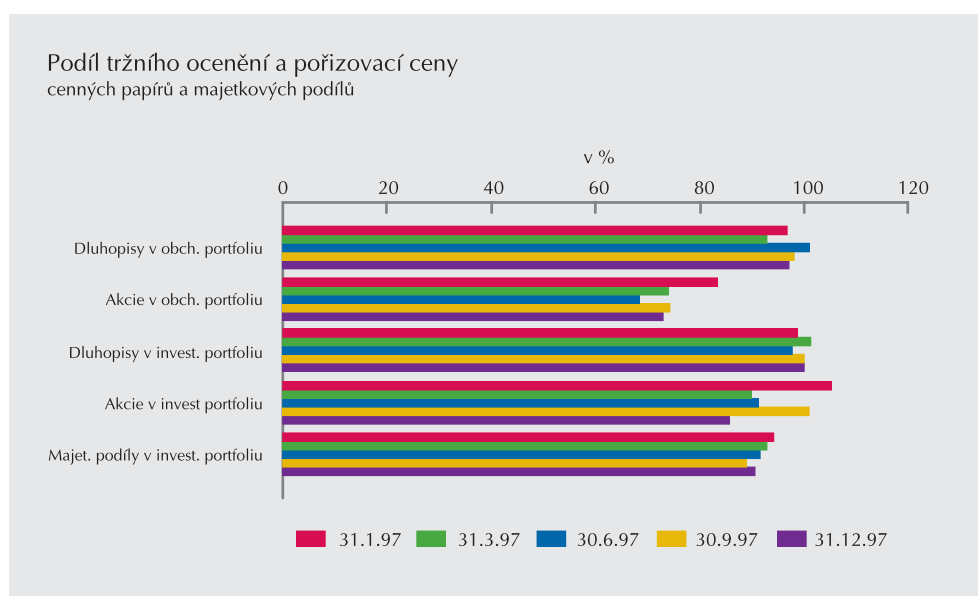
Celkový objem cenných papírů vč. státních a jiných pokladničních poukázek v portfoliu bank k 31. 12. 1997 činil v čisté hodnotě 329,9 mld. Kč, tj. 14,1 % bilanční sumy sektoru. Zastoupení cenných papírů v bilanční sumě bankovního sektoru postupně klesá (proti konci roku 1996 se podíl snížil o 1,1 bodu), a to zejména v souvislosti s klesající angažovaností bank na kapitálovém trhu. Objem státních a jiných pokladničních poukázek, které pro banky představují významný rychle likvidní zdroj, se naopak zvýšil a k 31. 12. 1997 dosáhl 135,4 mld. Kč, tj. zhruba 40 % celkového portfolia cenných papírů.

Výrazné změny v rozložení cenných papírů mezi obchodní a investiční portfolio vyplývají zejména ze změny metodiky účtování (od roku 1997 mohou banky zařazovat do investičního portfolio i cenné papíry s pevným výnosem) a zavedení nového regulačního opatření ČNB, které nově vymezuje způsob, jakým musí banky vytvářet opravné položky na krytí rizik plynoucích z držení těchto aktiv. Zatímco ještě v roce 1996 byla převážná část cenných papírů soustředěna v obchodním portfolio, na konci roku 1997 bylo zastoupení obou portfolio prakticky rovnocenné.

Zvýšený důraz na obezřetnost podnikání se projevuje i ve změně struktury obchodního a investičního portfolio z hlediska typu cenných papírů. V obchodním a investičním portfolio převažují cenné papíry s pevným výnosem, které jsou méně rizikové než cenné papíry s proměnlivým výnosem. Jejich podíl se zvýšil proti konci roku 1996 o 6,5 bodu na 73,9 %.

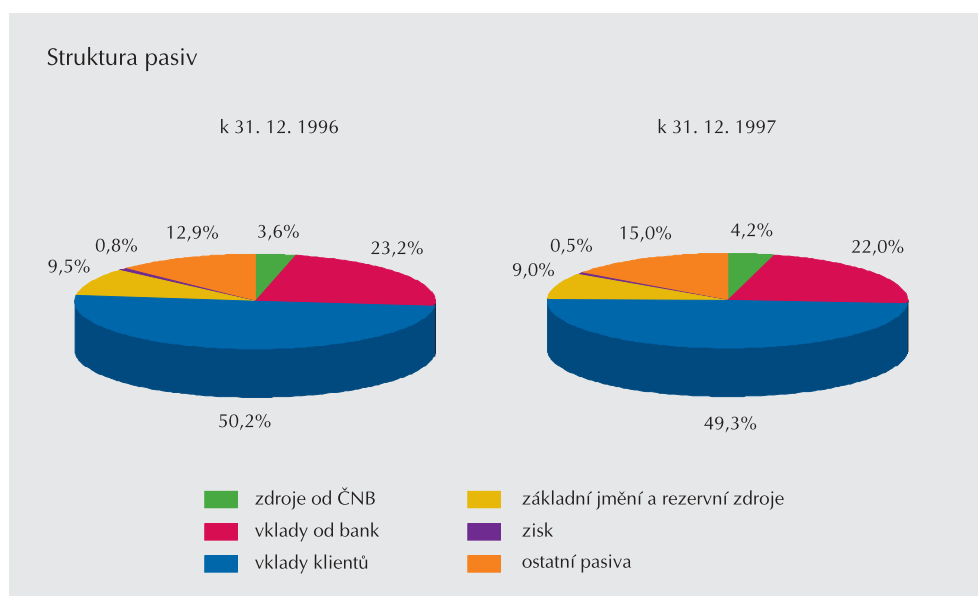
Nestabilní vývoj na relativně mladém kapitálovém trhu v České republice má vliv na rizikovost operací s cennými papíry vzhledem ke značným výkyvům cen na trhu. V úhrnu za bankovní sektor celkem představovala k 31. 12. 1997 tržní hodnota cenných papírů v držení bank (bez státních a jiných pokladničních poukázek) 95,0 % jejich pořizovací hodnoty, tj. o 3,1 bodu méně než na počátku roku. Tento poměr se liší zejména z pohledu typu cenných papírů i typu portfolio, ve kterém je cenný papír zařazen. Nejnižších hodnot dosahují akcie v obchodním portfolio, kde se tržní ocenění pohybuje na úrovni 75 %. Nejvyššími jsou naopak dluhopisy v investičním portfolio, kde tržní ocenění vychází z předpokladu, že tyto dluhopisy jsou zpravidla drženy do splatnosti a v jejich ocenění se nepromítají aktuální pohyby kurzů na kapitálovém trhu.

Zrealnění hodnoty cenných papírů formou opravných položek vedlo k výraznému zvýšení jejich objemu. Zatímco k 31. 12. 1996 činily opravné položky k cenným papírům 7,9 mld. Kč, na konci roku 1997 to bylo již 21,2 mld. Kč.

4. PASIVNÍ OPERACE BANKOVNÍHO SEKTORU

Rozhodující složkou pasiv bankovního sektoru jsou vklady klientů, jejichž podíl se dlouhodobě pohybuje na úrovni 50 % celkové bilanční sumy. Druhou nejvýznamnější položkou pasiv jsou vklady od bank s necelou čtvrtinou celkového objemu pasiv. Kapitál a rezervní zdroje tvoří 9 % celkových pasiv. Tato struktura se s časem výrazněji nemění.

4. 1 Vlastní zdroje v bankovním sektoru

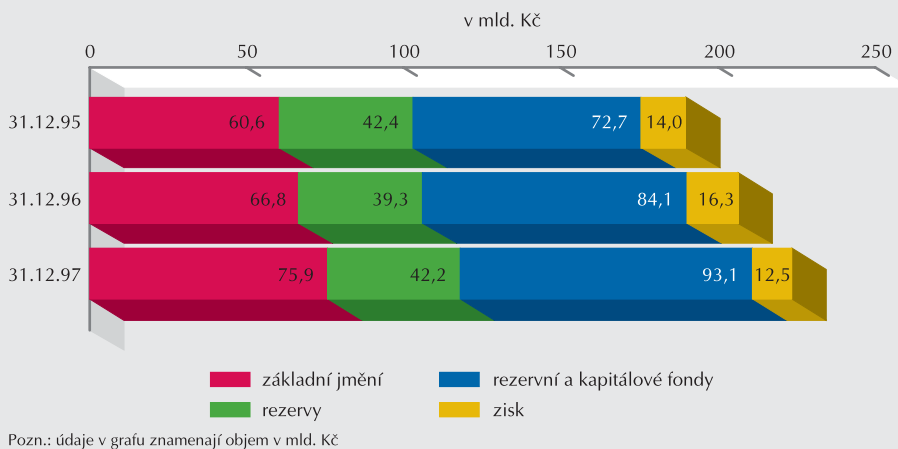
Vlastní zdroje zahrnují zejména základní jmění vložené do podnikání vlastními akcionáři a kumulované výsledky hospodaření, rozdělené podle příslušných zákonů a potřeb bankovních domů do rezervních zdrojů bank. Koncem roku 1997 činily vlastní zdroje bankovního sektoru vč. vytvořeného zisku 223,8 mld. Kč, což je o 8,3 % více než v roce 1996. Na zvýšení objemu vlastních zdrojů se přitom nejvíce podílelo navyšování základního jmění a celkový růst fondů.

Základní jmění sektoru k 31. 12. 1997 dosáhlo 75,9 mld. Kč, což představuje roční přírůstek ve výši 9,1 mld. Kč (13,5 %). Zvýšení základního jmění se v roce 1997 týkalo především skupiny malých bank, které tímto způsobem pokrývaly ztráty z předchozích období, a zahraničních bank, pro které je navyšování základního jmění předpokladem dalšího rozšíření aktivit při zachování potřebné úrovně kapitálové přiměřenosti. U velkých bank k růstu kmenového kapitálu v roce 1997 nedošlo, výraznější nárůst lze předpokládat po dokončení jejich privatizace, která se předpokládá v průběhu let 1998 a 1999.

Rezervní a kapitálové fondy jsou z pohledu velikosti nejvýznamnější součástí vlastních zdrojů. Koncem roku 1997 činily 93,1 mld. Kč a ve srovnání s rokem 1996 se jejich objem zvýšil o 10,8 %. Nárůst rezervních fondů je do značné míry závislý na vývoji zisku, který je jejich základním zdrojem. Zejména banky se státním a převažujícím českým soukromým kapitálem preferují jejich tvorbu před výplatou dividend. Důvodem nižšího růstu rezervních zdrojů v roce 1997 ve srovnání s rokem 1996 je tak zejména nižší úroveň zisku v roce 1996 proti roku 1995. Kapitálové fondy jsou tvořeny zejména ažio- vými fondy, jejich nárůst souvisí s často uplatňovanou praxí emise nových akcií s vysokým ážiem, které by zejména u malých bank mělo přispět k pokrytí ztrát z dosavadní činnosti banky.

Vývoj a struktura vlastních zdrojů bank

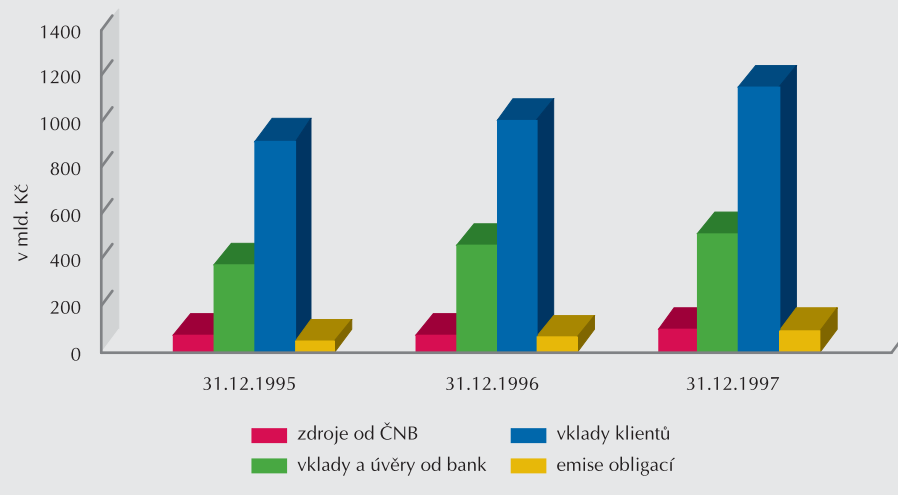

Rezervy stabilně udržují svoji výši na úrovni kolem 40 mld. Kč, což je dáno zejména tlakem na přednostní tvorbu opravných položek ke konkrétním aktivům před tvorbou všeobecných rezerv.

4. 2 Cizí zdroje v bankovním sektoru

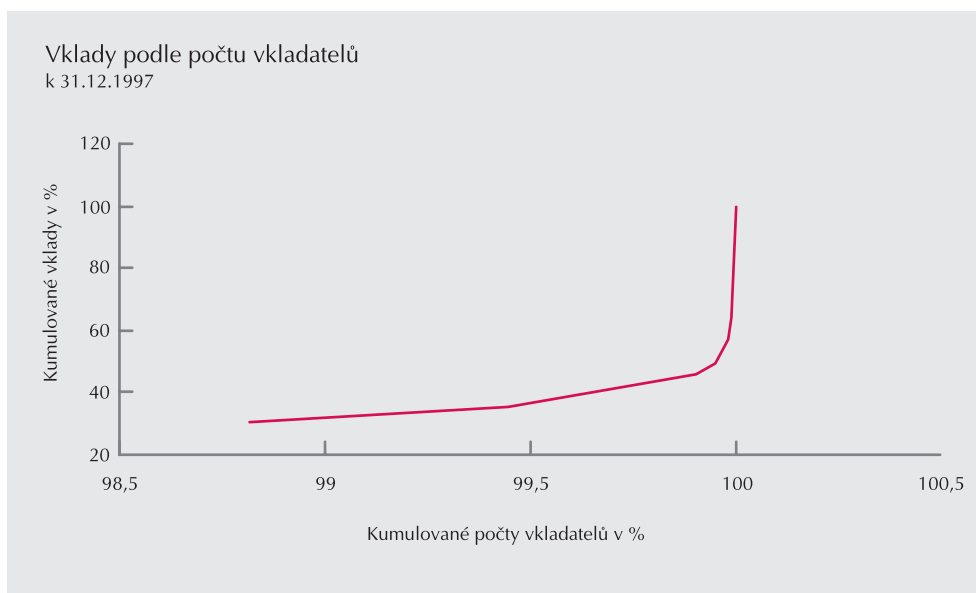
Celkový objem cizích zdrojů k 31. 12. 1997 činil 1 853,1 mld. Kč. Vklady nebankovních klientů se k 31. 12. 1997 podílely na celkových cizích zdrojích 62,1 %, vklady a úvěry od bank pak 27,7 %. Podíl zdrojů od centrální banky ve stejném období představoval pouze 5,2 % celkových cizích zdrojů. Postupně stále většího významu ve struktuře zdrojů nabývají emise vlastních obligací, jejichž objem k 31. 12. 1997 dosáhl 92,7 mld. Kč, což představuje 5 % z celkového objemu cizích zdrojů (proti konci roku 1996 se tento podíl zvýšil o 1,1 bodu).

Vývoj a struktura cizích zdrojů bank

4. 2. 1 Primární zdroje bank

Vklady nebankovních klientů jsou objemově nejdůležitější součástí financování bank. Největší skupinu vkladatelů tvoří drobní vkladatelé s nejmenšími vklady. S růstem výše vkladu pak počet vkladatelů exponenciálně klesá. Z grafického vyjádření této závislosti je patrné, že 98,8 % vkladatelů má na svých účtech necelou třetinu celkového objemu vkladů uložených na bankovních účtech (30,4 %), zatímco 69,6 % všech vkladů je v rukou velmi úzké skupiny představující pouhých 1,2 % vkladatelů.

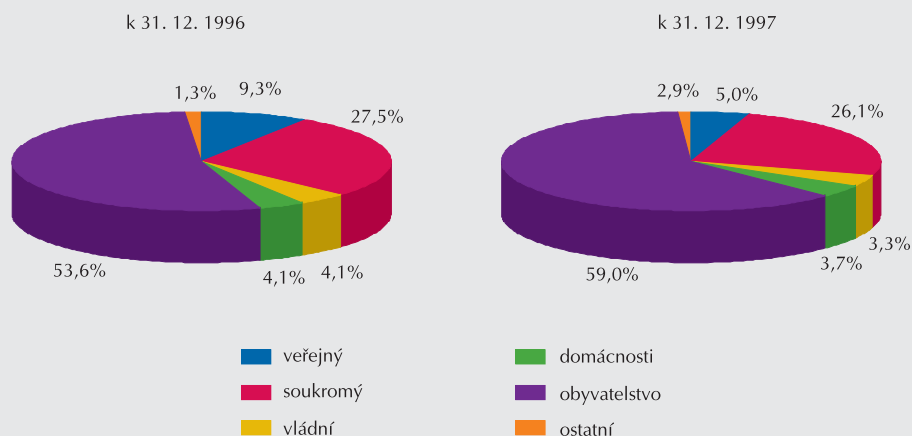
Fyzické osoby vykázaly koncem roku 1997 téměř 18 milionů vkladových účtů, z nichž byla necelá polovina pojištěných. Na těchto účtech bylo k 31. 12. 1997 uloženo celkem 629,5 mld. Kč. Právnícké osoby představují menší zdroj financování bank, neboť na 755 tisících vkladových účtech uložily ke konci roku 1997 celkem 482,9 mld. Kč. Počet netermínovaných vkladových účtů převyšuje u právnických osob vkladové účty termínované 17krát, ale rozdělení vkladů z hlediska objemu je zhruba rovnoměrné jak pro vklady termínované, tak i netermínované.

Celkový objem **vkladů klientů** k 31. 12. 1997 dosáhl 1 150,7 mld. Kč, tj. o 14,2 % více než v předcházejícím roce. Na výrazně vyšší dynamice růstu ve srovnání s rokem 1996 (o 4,3 bodu) se podílely zejména zahraniční banky a pobočky zahraničních bank spolu se stavebními spořitelny. K absolutnímu poklesu vkladů došlo ve skupině malých bank. Přes výraznější nárůst primárních vkladů u zahraničních bank a poboček zahraničních bank je stále nejvyšší objem primárních vkladů (74,2 %) uložen u 4 největších bank, tento podíl je však o 2,4 bodu nižší než v roce 1996.

Rozhodující podíl na vkladech má obyvatelstvo, což se odráží nejen ve struktuře vkladů podle ekonomických sektorů, ale také ve struktuře podle odvětví, kde obyvatelstvo představuje rozhodující část ostatních vkladů. Obdobně jako úvěry, také vklady reflektují současný stav ekonomiky a význam jednotlivých odvětví a ekonomických sektorů.

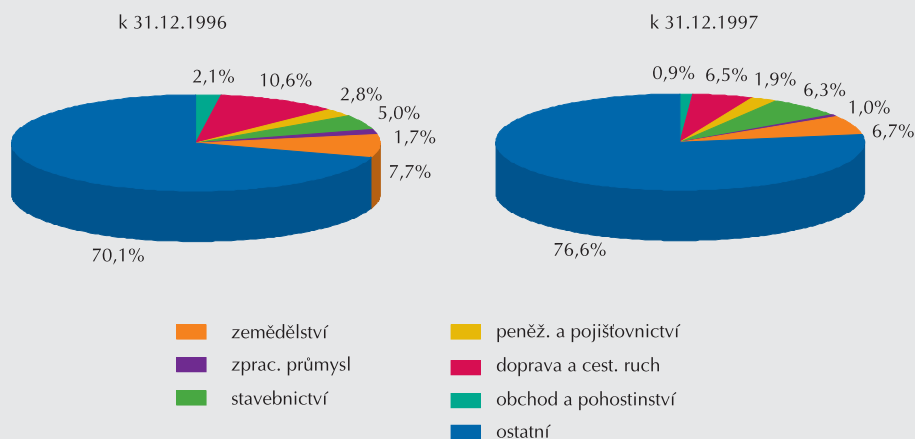
Z hlediska ekonomických sektorů zaujímá po obyvatelstvu, jehož podíl se v loňském roce ještě dále zvýšil z původních 53,6 % na 59 %, další významnou pozici soukromý sektor, s 26,1 % podílem na všech vkladech. Podíl soukromého sektoru klesl oproti konci roku 1996 o 1,5 bodu. Vklady veřejného sektoru poklesly o 4,3 bodu a k 31. 12. 1997 činily 5 % z celkového objemu korunových vkladů.

Struktura vkladů podle ekonomických sektorů
vklady přijaté v Kč v České republice

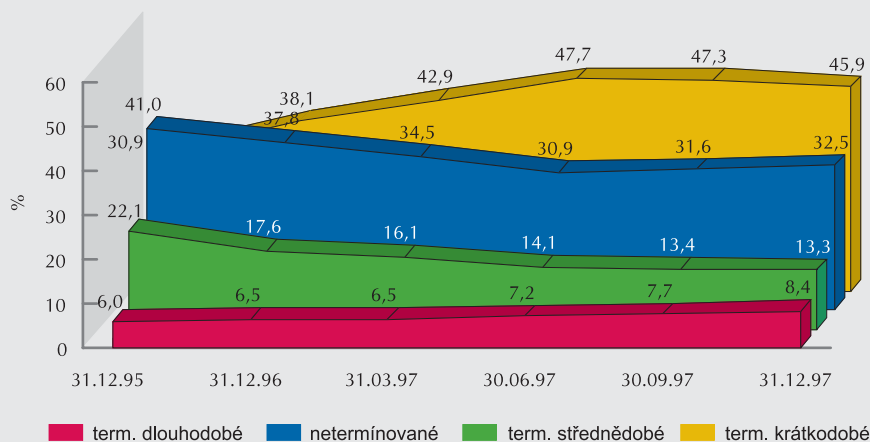
Z konkrétních odvětví zauímají významnější místo obchod a pohostinství s 6,7 % (pokles oproti minulému období o 1 bod). Téměř stejné výše dosahuje zpracovatelský průmysl s 6,5 % (pokles proti předcházejícímu roku o 4,1 bodu). Významnější nárůst vkladů kromě ostatních odvětví (kam spadá obyvatelstvo) zaznamenalo odvětví peněžnictví a pojištnictví, jehož podíl na celkovém objemu korunových vkladů se zvýšil o 1,3 bodu na 6,3 %.

Struktura vkladů podle odvětví
vklady přijaté v Kč v České republice

Z rozložení vkladů podle délky uložení je zřejmé, že s klesající likviditou vkladů klesá rovněž jejich podíl. Výjimku tvoří v posledních dvou letech převis krátkodobých termínovaných vkladů nad netermínovanými, který do značné míry souvisí s rozšířením nabídky vkladů s velmi krátkými vypovídacími lhůtami v polovině roku v návaznosti na měnové turbulence. K 31. 12. 1997 byl podíl krátkodobých termínovaných vkladů o 13 bodů vyšší než podíl netermínovaných vkladů, zatímco na konci roku 1996 byly tyto podíly prakticky na stejné úrovni. Pro vkladatele jsou krátkodobě termínované vklady jen o málo méně přístupné než netermínované, zhodnocení uložených prostředků je však výrazně vyšší.

Struktura vkladů z časového hlediska
vklady v Kč přijaté v České republice

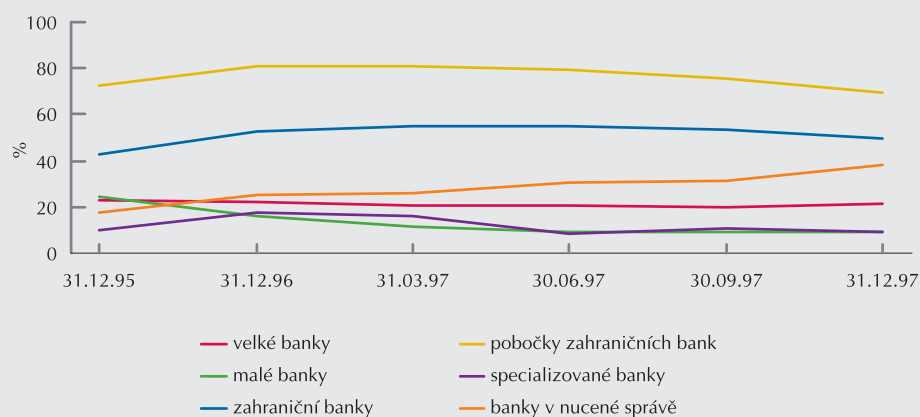
Pozn.: údaje v grafu znamenají podíl v %

4. 2. 2 Sekundární zdroje bank

Celkový objem vkladů od bank k 31. 12. 1997 dosáhl 512,6 mld. Kč, tj. o 10,2 % více než v předcházejícím roce. Z hlediska struktury převažují termínované vklady a přijaté úvěry, které představují zhruba 96 % všech sekundárních vkladů.

Prostřednictvím mezibankovního trhu se financují nejvýrazněji pobočky zahraničních bank (69,0 % z celkového objemu cizích zdrojů k 31. 12. 1997) a zahraniční banky (49,3 %). Na druhém pólu se nalézají malé a specializované banky, u kterých zdroje z mezibankovního trhu představovaly ve stejném období pouze necelých 9 %. Vysoký podíl mezibankovních aktivit bank s podstatnou účastí zahraničních vlastníků je dán tím, že nejsou orientovány na širokou klientelu, a tudíž nemají dostatek zdrojů primárních. Současně se jedná o banky s dobrým hodnocením, které mají bezproblémový přístup k mezibankovním zdrojům, a to nejen v rámci českého bankovního sektoru, ale také ze zahraničí.

Podíl sekundárních zdrojů na cizích zdrojích

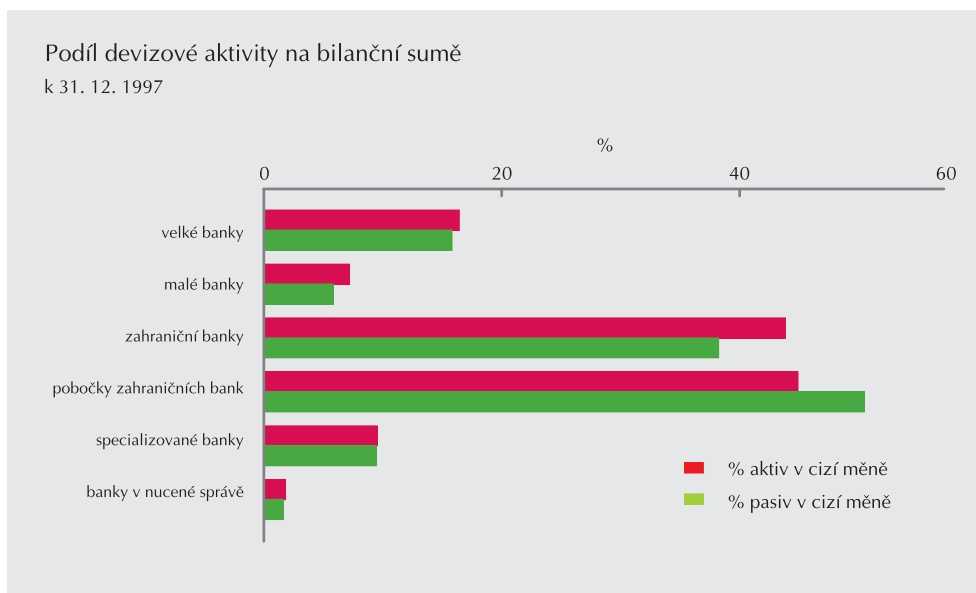

Skupina velkých bank udržuje dlouhodobě míru financování z mezibankovního trhu na úrovni zhruba 22 %. U velkých bank je situace výrazně diferencovaná, neboť Česká spořitelna je v důsledku své tradiční role ústavu s největším objemem vkladů obyvatelstva hlavním věřitelem mezibankovního trhu. K nejvýraznější změně z hlediska zdrojů z mezibankovního trhu došlo u skupiny malých bank, kde se tento podíl proti konci roku 1995 snížil o 15,6 bodu na 8,8 % k 31. 12. 1997, v důsledku nedůvěry ostatních účastníků mezibankovního trhu v tuto skupinu bank v souvislosti s existenčními problémy některých bank v tomto subsektoru.

5. DEVIZOVÉ AKTIVITY BANKOVNÍHO SEKTORU

Obchody v cizí měně mohou v českém bankovním sektoru provádět pouze banky s platnou devizovou licenci. U zahraničních bank a především pak poboček zahraničních bank se poměr zastoupení cizí měny na celkovém stavu aktiv a pasiv blíží 50 %. Významnější podíl na úrovni 16 % se objevuje i u skupiny velkých bank.

Na straně aktiv dosahují nejvyššího podílu rozvahových operací v cizí měně pobočky zahraničních bank, a to 44,9 %. O pouhé jedno procento nižší podíl vykazuje skupina zahraničních bank. Minimální aktivity vyvíjejí v tomto směru banky v nucené správě, malé banky a specializované banky, u nichž devizové zastoupení na celkových aktivech nedosáhlo hranice 10 %. Důvodem je zaměření na českou klientelu u těchto skupin bank a současně také jejich omezený prostor pro získávání zdrojů ze zahraničí. Devizová aktiva jsou zastoupena především úvěrovým portfoliem a cennými papíry.

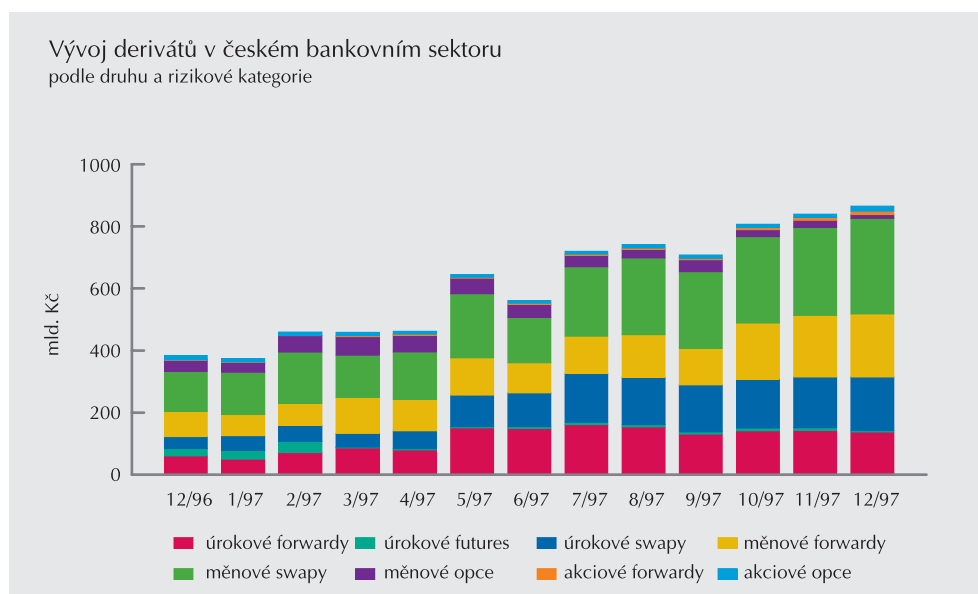
Pobočky zahraničních bank jsou mnohem výrazněji financovány zdroji v cizích měnách, než jiné skupiny. Podíl devizových zdrojů na celkových pasivech dosahuje u této skupiny bank více než poloviny (50,5 %), což je o 5,6 bodu více než u aktivní strany bilance. Druhou pozici zauímají zahraniční banky s 38,2 %. U skupiny zahraničních bank je opačný poměr v zastoupení devizových prostředků na straně aktiv a pasiv, než je tomu u poboček zahraničních bank. Obdobně jako u aktiv, také na pasivní straně bilance nedosahují malé banky, banky v nucené správě a specializované banky 10 % zastoupení v cizích měnách. Velké banky pak vykazují o 0,6 bodu nižší stupeň devizových pasiv (15,8 %) než devizových aktiv.

6. PODROZVAHOVÉ AKTIVITY BANKOVNÍHO SEKTORU

Banky (zejména zahraniční a velké banky) stále více rozvíjejí i své **mimobilanční aktivity**. Podíl podrozvahových pohledávek k 31. 12. 1997 na celkové bilanční sumě činil 52 %, zatímco ke konci roku 1996 to bylo pouze 29,5 %. Struktura podrozvahových položek se postupně mění ve prospěch derivátových operací. Zatímco v roce 1996 představovaly derivátové operace v objemu mimobilančních pohledávek zhruba 70 %, v roce 1997 to bylo již přes 80 %.

Český derivátový trh je koncentrován zejména na český bankovní sektor, i když existují derivátové kontrakty, které uzavřely některé velké české subjekty se zahraničními finančními institucemi. Přestože trh je omezen na nejjednodušší derivátové nástroje (jednoduché forwardy, swapy a opce), jeho růst je pozoruhodný. Likvidita dosáhla značné úrovně a pro banky a klienty je tedy snadné na tento trh vstoupit. Rozhodujícími partnery českých bank a poboček zahraničních bank v ČR jsou zahraniční finanční instituce. Obrát s českými market-makery a s klienty je podstatně nižší. Derivátové pozice má 27 bank a poboček zahraničních bank.

Vznik českého derivátového trhu je spojen s měnovými nástroji - měnovými forwardy a měnovými swapy bez úrokových plateb. Ještě na začátku roku 1996 představovaly tyto nástroje více než 80 % všech derivátů. Od té doby však český derivátový trh učinil značný pokrok, neboť se zvyšuje zastoupení úrokových nástrojů - FRA^{2/}, úrokových swapů a dokonce úrokových futures. Nominální hodnota derivátových kontraktů v českém bankovním sektoru na konci roku 1997 přesáhla úroveň 860 mld. Kč (bez odstranění dvojího započtení v rámci mezibankovních obchodů a bez ČNB).

Měnová derivátová aktiva představují pohledávky (tj. nákup v budoucnosti) za cizími měnami českého bankovního sektoru prostřednictvím měnových forwardů, úrokových swapů a měnových opcí. Měnová derivátová pasiva představují závazky (tj. prodej v budoucnosti) dodat cizí měny českého bankovního sektoru prostřednictvím měnových forwardů, úrokových swapů a měnových opcí. V případě forwardů a swapů jsou hodnoty vyjádřeny v nominálních hodnotách a v případě měnových opcí v delta ekvivalentech (data nejsou očištěna od dvojího započtení v rámci bankovního sektoru). Rozhodující měnové konverze připadají na CZK/USD, CZK/DEM a USD/DEM.

^{2/} Forwardová termínová depozita (forward forward contracts) nejsou zařazována do skupiny derivátů, což je v souladu s klasifikací derivátů podle Basilejského výboru pro bankovní dohled. Pro účely řízení úrokového rizika je však tento nástroj součástí schématu splatností nebo schématu durací. Podle stávající účtové osnovy pro banky jsou považovány forwardová termínová depozita za poskytnuté nebo přijaté úvěrové přísliby. FRA jako nástroje vývojově navazující na forwardová termínová depozita se za deriváty považují.

Od začátku roku 1995 převyšovala devizová derivátová aktiva devizová derivátová pasiva. Jakákoliv očekávání ve směru posílení české koruny mají za následek zvýšenou spekulaci zahraničních investorů (částečně i domácích investorů) na využití existujícího úrokového diferenciálu, a tím zvýšení rozdílu mezi devizovými derivátovými aktivy a pasivy. Naopak, jakákoliv očekávání ve směru oslabení české koruny snižují spekulaci na využití úrokového diferenciálu, což znamená snížení rozdílu mezi devizovými derivátovými aktivy a pasivy.

Od října 1997 se však projevoval další trend spočívající ve forwardovém nákupu deviz zahraničními investory. Situace byla způsobena tím, že v počátečních měsících roku 1998 byl splatný velký objem korunových eurodluhopisů. Zahraniční emitenti si již během října a listopadu 1997 dopředu kontrahovali u českého bankovního sektoru prodej českých korun za devízy. Situace znamenala, že devizová derivátová pasiva na konci roku 1997 převyšovala devizová derivátová aktiva.

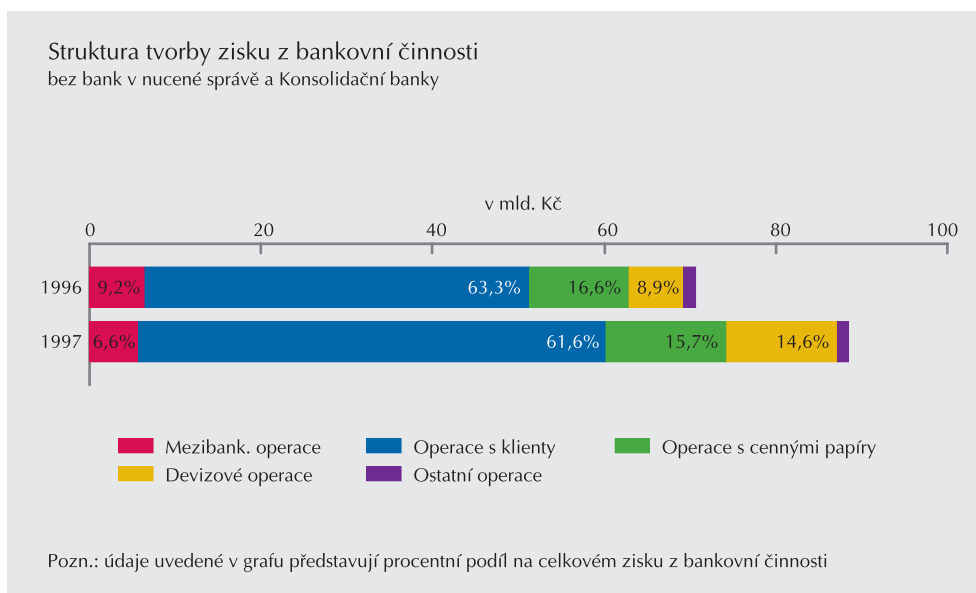
Na konci roku 1997 dosáhla nominální hodnota měnových derivátů (po odstranění dvojího započítávání v rámci bankovního sektoru) hodnoty 465 mld. Kč. Měnové deriváty zaujímaly na konci 1997 v nominálních hodnotách 60,3 % všech derivátů, potom nominální hodnota všech derivátů činila na konci 1997 již 770 mld. Kč. Z hlediska nominální hodnoty připadalo na konci roku 1997 na swapy 55,4 %, na forwardy 40,5 %, na opce 3,6 % a na futures 0,5 %. Pokud jde o swapy, hlavní část náležela k měnovým swapům (35,5 %). Na úrokové swapy připadalo 19,9 %. Podobné poměry jsou u měnových, úrokových a akciových forwardů. V letech 1996 a 1997 došlo k výraznému růstu úrokových derivátů.

7. HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

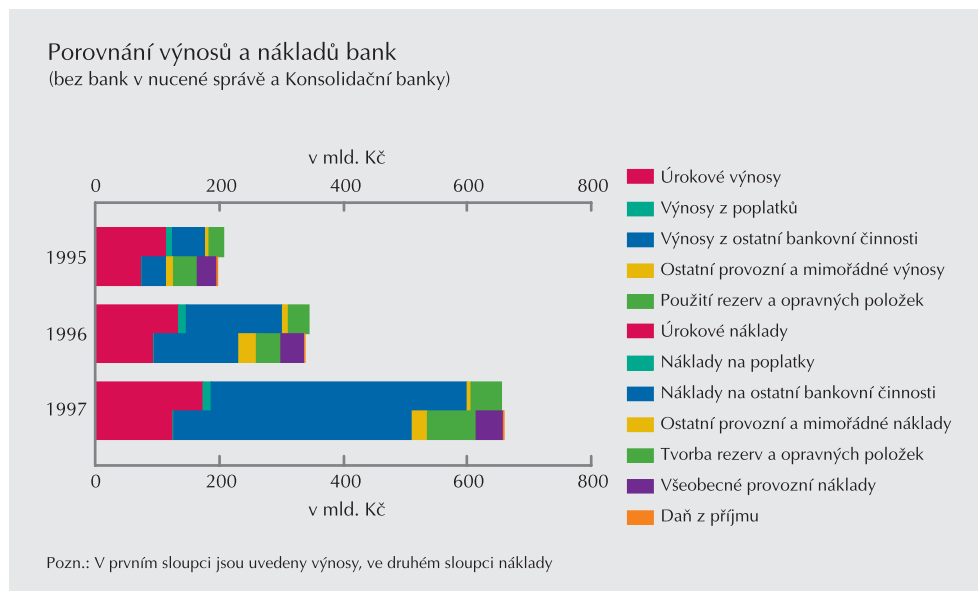
(bankovní sektor bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

7. 1 Zisk z bankovní činnosti

Zisk z bankovní činnosti za rok 1997 dosáhl 88,6 mld. Kč. tj. o 25,4 % více než v roce 1996. Rozhodující podíl na tvorbě zisku z bankovní činnosti mají operace s klienty, tj. klasická úvěrová a vkladová činnost bank. Postupně se však tento podíl snižuje ve prospěch devizových operací a operací s cennými papíry. V roce 1997 byla tato tendence dále umocněna zejména v období měnových turbulencí, kdy řada bank výrazně zvýšila objem devizových operací i operací s cennými papíry.

Tato zvýšená aktivita je patrná zejména z přehledu celkového objemu jednotlivých výnosů a nákladů. Celkový objem výnosů se proti roku 1995 zhruba ztrojnásobil a proti roku 1996 téměř zdvojnásobil. Obdobná tendence je patrná i u nákladů.

Ve srovnání s předcházejícími léty poklesl podíl úrokových výnosů na celkových výnosech, přestože i nadále tyto výnosy absolutně stoupají (za rok 1996 o 16,2 %, za rok 1997 dokonce o 29,5 %). Stejnou tendenci vykazují i úrokové náklady. Prostřednictvím relativně vyššího úrokového rozpětí dosahují banky v české bankovní soustavě vyššího podílu na zisku, než je tomu v některých jiných zemích, kde se na tvorbě zisku podílejí více poplatky a provize.

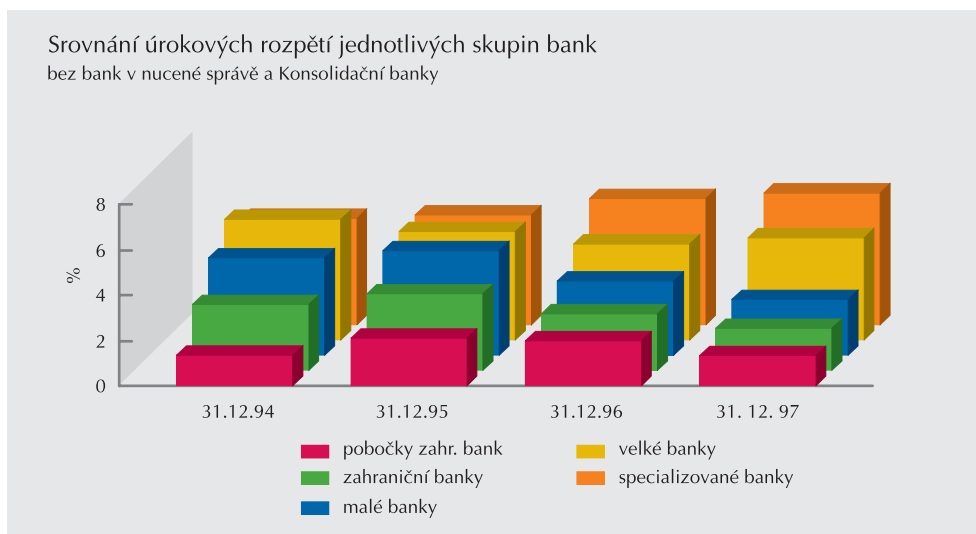
Výnosnost úvěrů se v průběhu roku 1997 zvýšila o 1,1 bodu na 11,9 %. Stejný trend zaznamenala i nákladovost vkladů, která se zvýšila ve stejném období o 1,2 bodu na 8,2 %. Úrokové rozpětí tak zůstalo prakticky na stejné úrovni jako v roce 1996, když se zvýšilo o pouhých 0,1 bodu. Přesto se jedná o významnou změnu trendu, protože v předcházejících letech i v první polovině roku 1997 stále docházelo k průběžnému poklesu úrokového rozpětí. Významný vliv v této oblasti mělo zvýšení úrovně úrokových sazeb po měnových turbulencích v polovině roku 1997, která se po překonání důsledků turbulencí ustálila na poněkud vyšší hladině.

*Výnosovost úvěrů a nákladovost vkladů
(bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)*

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Výnosnost úvěrů v %	11,292	10,764	10,530	11,484	11,748	11,908
Nákladovost vkladů v %	6,839	6,989	7,199	8,004	8,187	8,214
Úrokové rozpětí v %	4,453	3,775	3,331	3,480	3,560	3,694
Čistá úroková marže v %	4,042	3,002	2,634	2,822	2,913	3,056

Vývoj úrokového rozpětí je rozdílný v jednotlivých skupinách bank. Trvale nejvyšší úrokové rozpětí vykazují stavební spořitelny a velké banky, u kterých také došlo k dílčímu zvýšení úrokového rozpětí proti roku 1996. Naopak nejnižší úrokové rozpětí vykazují zahraniční banky a pobočky zahraničních bank, které se více orientují i na jiné formy tvorby zisku z bankovní činnosti. Pro skupinu malých bank je charakteristický výrazný pokles úrokového rozpětí v důsledku malé výnosnosti úvěrů a nezbytností zvyšovat atraktivnost svých vkladových produktů vzhledem k omezeným možnostem získávání potřebných zdrojů na mezibankovním trhu.

Banky působící na českém bankovním trhu se stále více orientují i na devizové operace, které se především pro zahraniční banky stávají významným zdrojem zisku z bankovní činnosti. Podíl zisku z devizových operací se v roce 1997 zvýšil o 5,7 bodu na 14,6 %.

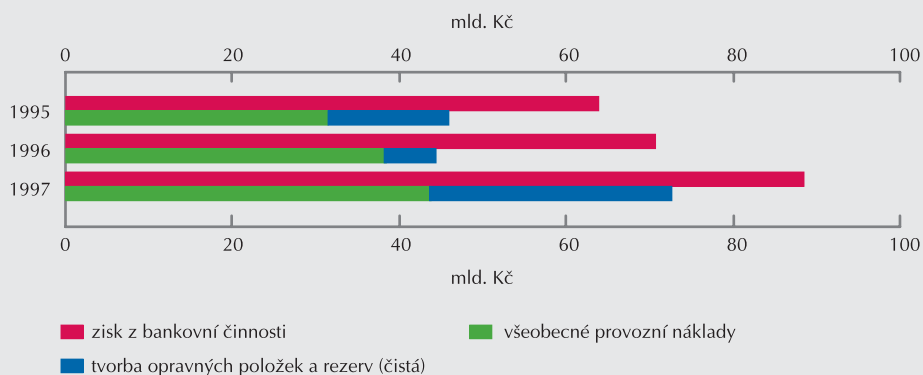
Největší podíl na celkovém zisku z finanční činnosti, téměř 75 %, má skupina velkých bank, což odpovídá velikosti bilanční sumy spravované touto skupinou bank. Jejich základní ziskovost se však postupně snižuje, při srovnání s minulým rokem došlo u velkých bank k úbytku podílu na zisku z bankovní činnosti sektoru o 4,7 bodu. Větší podíl z celku naopak zaznamenaly zahraniční banky, jejichž podíl vystoupil na 12,6 % (růst o 1,9 bodu), specializované banky s 6,3 % (růst o 1,8 bodu) a pobočky zahraničních bank s 3,3 % (růst o 1,3 bodu).

7. 2 Čistý zisk

Hospodaření bankovního sektoru v roce 1997 skončilo s celkovou ztrátou ve výši 3,9 mld. Kč. Úroveň čistého zisku je ovlivňována provozní náročností bankovní činnosti a zejména rozsahem tvorby opravných položek a rezerv ke krytí potenciálních ztrát. Důvodem ztráty je snaha některých bank po zásadním očištění bilance formou maximální tvorby opravných položek ke krytí potenciálních ztrát z úvěrového portfolia. To se týká zejména skupiny velkých bank, jejíž výsledky ovlivnily celkový objem čistého zisku v negativním směru, naproti tomu relativně vysokou úroveň zisku zaznamenaly v roce 1997 zejména zahraniční banky (1,37 % z průměrného objemu aktiv), pobočky zahraničních bank (0,83 %) a stavební spořitelny (5,20 %).

Zatímco podíl provozních nákladů na celkovém zisku z bankovní činnosti se proti roku 1996 snížil o 4,6 bodu na 49,5 %, čistá tvorba opravných položek a rezerv se prudce zvýšila a v roce 1997 představovala 32,5 % z celkového objemu vytvořeného zisku z bankovní činnosti. Intenzivní tvorba opravných položek a rezerv je důsledkem silného tlaku na vyřešení krytí potenciálních ztrát z nekvalitního úvěrového portfolia založeného zejména v počátečním období transformace české ekonomiky.

Dostatečnost zisku z bankovní činnosti
ke krytí provozních nákladů a tvorbě opravných položek a rezerv

Pozn.: údaje bez bank v nucené správě a Konsolidační banky

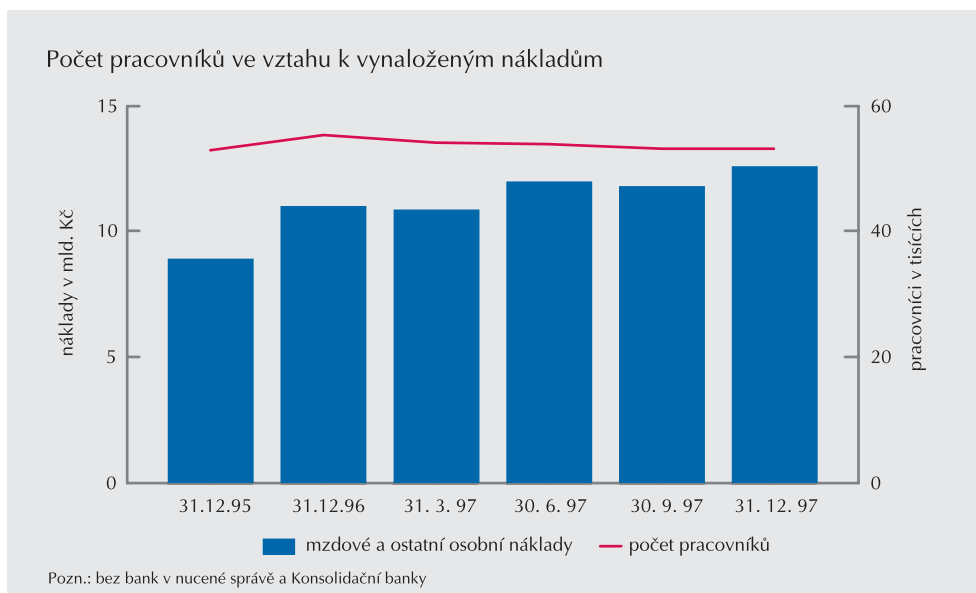
7. 3 Efektivnost a produktivita v bankovním sektoru

Zaměření na zvyšování efektivnosti bankovních služeb je v současné době v centru pozornosti všech bank působících v českém bankovním sektoru. Snahy po optimalizaci personálního vybavení i pobočkové sítě se projevují zejména ve velkých bankách. Dokladem rostoucí produktivity i efektivnosti je vývoj bilanční sumy připadající na jednoho pracovníka, který se proti konci roku 1996 zvýšil o 7,2 mld. Kč a k 31. 12. 1997 činil 39,9 mil. Kč. Podobně roste i úroveň zisku z bankovní činnosti připadající na 1 pracovníka, která k 31. 12. 1997 dosáhla 1,7 mil. Kč, tj. o zhruba 400 tis. Kč více než v roce 1996.

*Efektivnost bankovního sektoru
(bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)*

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Na 1 pracovníka připadá v tis. Kč						
bilanční sumy	30 288	32 702	34 385	36 274	38 353	39 924
zisku z bankovní činnosti	1 206	1 277	1 312	1 449	1 518	1 665
čistého zisku	184	120	200	244	183	-73
provozních nákladů	596	692	659	735	767	825

Naproti tomu objem provozních nákladů ve vztahu k počtu pracovníků roste výrazně pomaleji, proti konci roku 1996 se zvýšil o 19,2 % na 825 tis. Kč. Ve srovnání s předcházejícími obdobími je však zřejmá tendence ke snižování intenzity růstu provozních nákladů a zefektivňování vlastního provozu bank. To potvrzuje i současný trend poklesu počtu pracovníků a bankovních míst. Všeobecné provozní náklady v absolutní hodnotě v roce 1997 dosáhly 43,9 mld. Kč, což je ve srovnání s předcházejícím rokem o 14,6 % více (v roce 1996 se zvýšily o 21,1 %).

Mzdové a ostatní osobní náklady v roce 1997 vzrostly o 14,5 % na 12,6 mld. Kč. Z celkového objemu všeobecných provozních nákladů představují náklady na zaměstnance necelých 30 %. V přepočtu na 1 pracovníka se mzdové a ostatní náklady zvýšily o 19,2 % a v roce 1997 představovaly 236 tis. Kč.

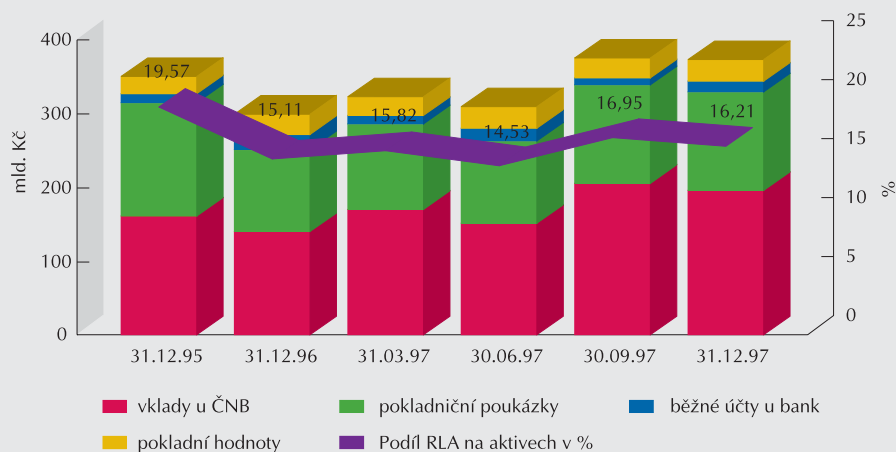
8. BANKOVNÍ SEKTOR Z HLEDISKA PRAVIDEL OBEZŘETNOSTI

8. 1 Likvidita

Likvidní krize v polovině roku 1997 v návaznosti na měnové turbulence do značné míry prověřila schopnosti bank vyrovnat se s takovou netypickou situací. Celkový objem rychle likvidních aktiv ke konci roku 1997 představoval 378,5 mld. Kč, tj. 16,2 % z celkového objemu bilanční sumy. Ve srovnání s koncem roku 1996 je tento podíl zhruba o 1,1 bodu vyšší.

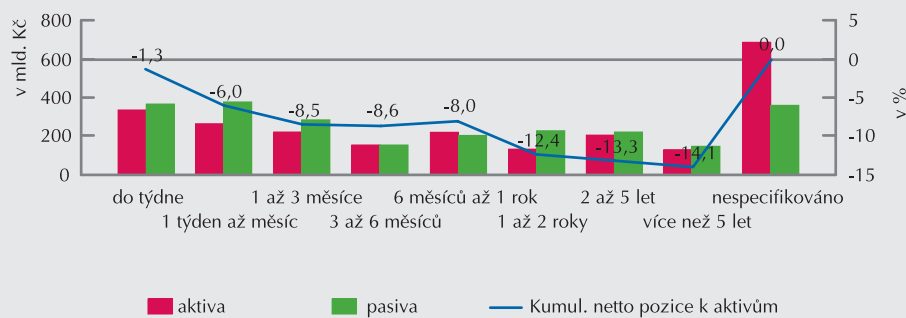
Ve struktuře rychle likvidních aktiv nejvyšší podíl zaujímají vklady a úvěry uložené u centrální banky vč. povinných minimálních rezerv a státní a jiné pokladniční poukázky. K 31. 12. 1997 činily vklady a úvěry uložené u centrální banky 198,5 mld. Kč, což představuje 52,5 % celkového objemu rychle likvidních aktiv, přičemž tento podíl byl ještě o 5,8 bodu vyšší než ke konci roku 1996. Státní a jiné pokladniční poukázky k 31. 12. 1997 dosáhly objemu 135,4 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 1996 však byla intenzita jejich růstu nižší než u vkladů a úvěrů uložených u centrální banky (20,4 % proti 39,9 %), proto se jejich podíl na celkových rychle likvidních aktivech snížil o 1,4 bodu na 35,8 %.

Vývoj a struktura rychle likvidních aktiv

Pro řízení likvidity banky je významné sladění doby splatnosti a objemů aktivní a pasivní strany bilance. Při zohlednění určitého stupně stálosti u netermínovaných vkladů je struktura aktiv a pasiv za bankovní sektor jako celek relativně v rovnováze. Ve vztahu k celkovému objemu bilanční sumy je rozdíl mezi objemem aktiv a pasiv v jednotlivých časových pásmech do 1 roku splatnosti pod -10 %. V položce nespécifikováno, která vyjadřuje nejvyšší rozdíl mezi aktivní a pasivní stranou bilance, jsou na straně aktiv zahrnuty zejména veškeré klasifikované úvěry a hmotný a nehmotný majetek banky, na straně pasiv pak zejména vlastní zdroje banky.

Struktura aktiv a pasiv podle zbytkové doby splatnosti k 31. 12. 1997

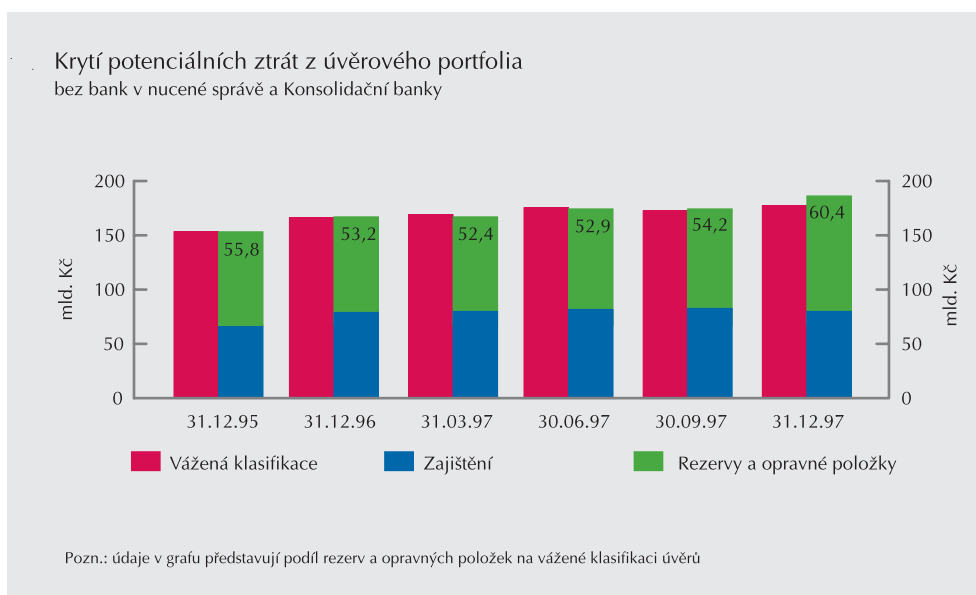
8. 2 Kvalita aktiv

(bankovní sektor bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

Nepříznivá kvalita úvěrového portfolia je klíčovým problémem českého bankovního sektoru. Původ vysokého objemu klasifikovaných úvěrů v portfoliu bank je v období počáteční transformace ekonomiky, kdy banky významným způsobem podpořily zejména proces privatizace ekonomiky. Nově vznikající podnikatelský sektor však byl výrazně rizikový, stejně jako banky měl minimální zkušenosti s podnikáním, což bylo základní příčinou jejich neschopnosti splácet poskytované úvěry. Postupem doby banky významně zpřísnily podmínky poskytování úvěrů, což se promítlo do zvyšující se kvality nového úvěrového portfolia.

Celkový objem klasifikovaných úvěrů k 31. 12. 1997 dosáhl 272,9 mld. Kč, což představuje nárůst proti konci roku 1996 o 5,8 %. Podíl klasifikovaných úvěrů na celkovém objemu úvěrů se ve stejném období snížil o 2,1 bodu na 27,2 % zejména v souvislosti s výrazně vyšší intenzitou růstu standardních úvěrů.

Vysoký objem klasifikovaných úvěrů je dán zejména nízkou úrovní odpisů klasifikovaných pohledávek, neschopností bank uspokojovat pohledávky realizací přijatých zástav apod. V roce 1997 odepsaly banky pohledávky v celkové hodnotě 11,5 mld. Kč, tj. 4,5 % z celkového objemu klasifikovaných úvěrů na počátku roku. Držení zejména ztrátových pohledávek v bilanci bank vede k jejich dalšímu navyšování kapitalizací nezaplacených úroků, jejichž objem se proti 31. 12. 1996 zvýšil o 4,2 mld. Kč, což představuje zhruba 28 % celkového přírůstu klasifikovaných úvěrů. Mezi hlavní důvody držení klasifikovaných úvěrů v bilanci, které banky uvádějí, patří problémy při vymáhání uspokojení pohledávek při soudních jednáních, pokud tyto pohledávky v důsledku odpisu nejsou vedeny v bilanci banky, snižování základny pro možnou tvorbu opravných položek mimo daňový režim, problémy při odpisu v případech částečného krytí úvěru zajištěním apod.

Problematickým vzhledem k nepříznivým legislativním podmínkám při vymáhání zástav se jeví zejména objem úvěrů, které jsou tímto zajištěním kryty. Banky postupně přistupují k vyšší tvorbě opravných položek a rezerv, která by zohlednila i tyto aspekty. To se promítá v růstu celkového objemu vytvořených opravných položek a rezerv, které se proti konci roku 1996 zvýšily o 21,4 % na 106,8 mld. Kč. Z vážené hodnoty klasifikovaných úvěrů, která zohledňuje rizikovost jednotlivých typů klasifikovaných úvěrů, pokrývaly na konci roku 1997 opravné položky a rezervy 60,4 %, což je o 7,2 bodu více než k 31. 12. 1996.

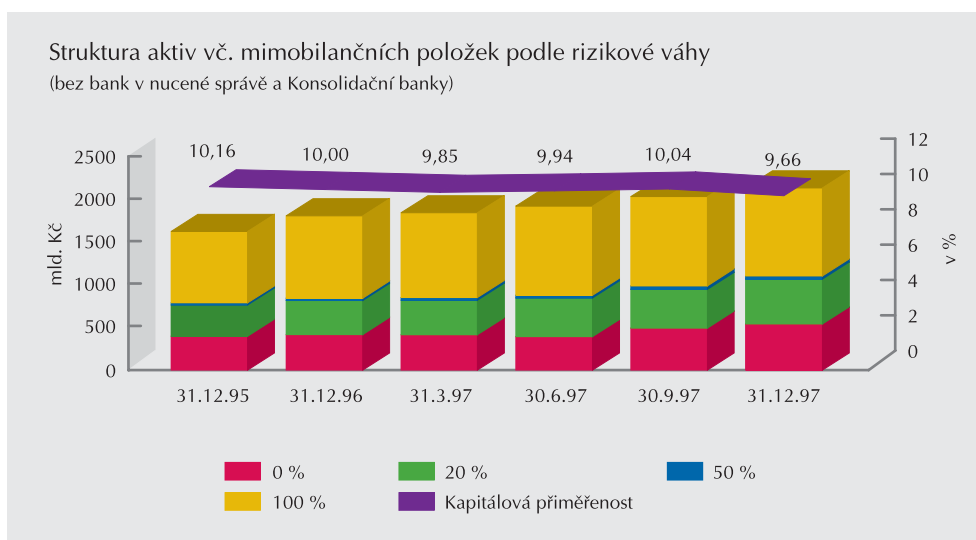
8. 3 Kapitálová přiměřenost

(bankovní sektor bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

Do ukazatele kapitálové přiměřenosti se promítají veškeré pozitivní i negativní tendence ve vývoji bankovního sektoru. Tlak na dostatečnou tvorbu opravných položek a rezerv ke krytí všech potenciálních ztrát se v případě nedostatečných zdrojů pro jejich tvorbu ze současné úrovně ziskovosti promítá formou odpočtu reálných ztrát do objemu kapitálu pro propočet kapitálové přiměřenosti. Tímto způsobem pak kapitálová přiměřenost vyjadřuje reálnou úroveň kapitálového vybavení bankovního sektoru.

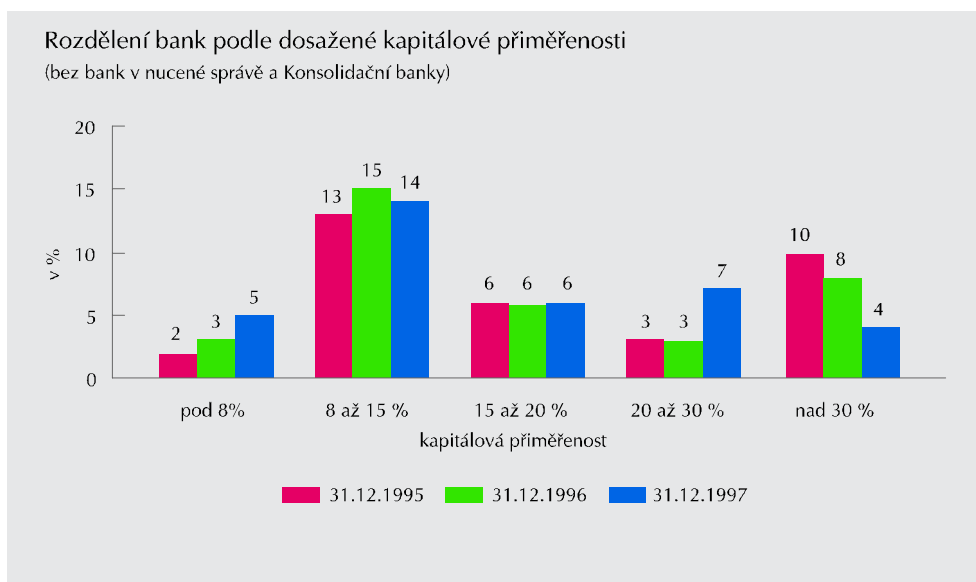
Celkový objem kapitálu bankovního sektoru k 31. 12. 1997 dosáhl 109,9 mld. Kč, tj. o 5,4 % více než na konci roku 1996. Základními faktory růstu bylo zejména zvýšení vlastního kapitálu formou navýšení základního jmění zapsaného v obchodním rejstříku ve skupině malých a zahraničních bank

(o 8,7 mld. Kč) a rezervních fondů ze zisku roku 1996 (o 9,7 mld. Kč). Na druhé straně k výraznému snížení vlastního kapitálu bank došlo v souvislosti s navýšením ztráty z hospodaření o 16,3 mld. Kč. Vzhledem k vyšší dynamice růstu rizikově vážených aktiv ve srovnání s dynamikou růstu kapitálu (9,1 % proti 5,4 %), se kapitálová přiměřenost ve srovnání s rokem 1996 snížila o 0,3 bodu na 9,7 %.

Ze všech 37 bank s platnou bankovní licencí (bez poboček zahraničních bank) nedosahuje limitu kapitálové přiměřenosti ve výši 8 % 5 bank. Většina bank se tak dostala do středního rozmezí mezi 8 % až 15 %. Ubylo extrémně vysokých hodnot, kdy se ve skupině bank s kapitálovou přiměřeností nad 30 % nalézají již jen 4 banky, přičemž se jedná zejména o banky s omezenou aktivitou nebo výrazně regionálním zaměřením.

Banky, které nesplňují limit kapitálové přiměřenosti, jsou zejména banky zařazené do stabilizačního programu. Tyto banky v současné době navyšují své základní jmění tak, aby v průběhu roku 1998 dosáhly stanoveného minimálního limitu.

V podmínkách české ekonomiky, která se stále vyznačuje určitými prvky nestability a vyššími riziky podnikání, by však kapitálová přiměřenost měla dosahovat vyšších hodnot než je stanovený minimální limit. Často je experty doporučována hranice 12 %. Z 37 bank (bez poboček zahraničních bank) k 31. 12. 1997 překračovalo tuto hranici 19 bank, z toho 3 malé banky, 9 zahraničních bank a 7 specializovaných bank.

C.

PŘÍLOHY

Přehled bank a poboček zahraničních bank k 31. 12. 1997

I. Banky

Banka	Zahájení činnosti	Základní jmění v mil. Kč	Počet poboček		Počet nižších organizačních složek		Evidenční počet pracovníků
			v ČR	v zahraničí (stát)	v ČR	v zahraničí (stát)	
Komerční banka, a. s.	1.1.1990	9.502,5	99	0	265	0	14.759
Česká spořitelna, a. s.	1.1.1969	7.600,0	723	0	405	0	17.522
Konsolidační banka, s. p. ú.	23.2.1993	5.950,0	0	0	0	0	377
Investiční a Poštovní banka, a.s.	1.1.1990	5.681,5	116	0	77	0	5.521
Československá obchodní banka, a. s.	1.1.1965	5.105,0	38	10 (SR)	6	1 (SR)	4.997
Pragobanka, a. s.	1.10.1990	2.860,1	12	0	34	0	712
BANKA HANÁ, a.s.	11.1.1991	2.701,2	19	1 (SR)	82	8 (SR)	1.118
UNIVERSAL BANKA, a.s.	15.2.1993	1.600,0	11	0	2	0	323
Česká exportní banka, a. s.	1.7.1995	1.500,0	0	0	0	0	90
Vereinsbank (CZ), a. s.	1.7.1992	4.307,0	3	0	3	0	181
Citibank, a. s.	24.6.1991	1.825,0	3	0	0	0	251
Živnostenská banka, a. s.	r.1868	1.360,0	4	1 (VB)	0	0	645
Union banka, a. s.	15.11.1991	1.940,0	13	0	67	0	1.330
Creditanstalt, a.s.	1.4.1991	1.246,9	10	0	0	0	405
Českomoravská hypoteční banka, a. s.	10.1.1991	1.128,4	13	0	8	0	438
Foresbank, a. s.	7.9.1993	2.010,0	19	0	34	0	408
PLZEŇSKÁ BANKA, a.s.	1.10.1993	1.000,0	1	0	0	0	52
BNP- Dresdner Bank (ČR), a. s.	12.5.1992	1.000,0	0	0	0	0	133
Moravia Banka, a. s.	2.7.1992	1.000,0	8	1 (SR)	6	1 (SR)	491
SOCIETE GENERALE BANKA, a.s.	15.4.1991	774,0	2	0	0	0	159
Bank Austria (ČR), a. s.	1.1.1992	750,0	6	0	1	0	224
HYPO-BANK CZ, a. s.	26.2.1992	740,0	15	0	5	0	319
První městská banka, a. s.	1.9.1993	612,0	0	0	8	0	199
RAIFFEISENBANK a.s.	1.7.1993	1.000,0	7	0	0	0	255
HYPO stavební spořitelna, a. s.	1.10.1994	500,0	0	0	10	0	39
GiroCredit-Sparkassen Banka Praha, a.s.	1.2.1993	700,0	4	0	0	0	163
ČS-stavební spořitelna, a. s.	1.7.1994	500,0	0	0	0	0	159
IC Banka, a. s.	12.4.1994	500,0	1	0	0	0	37
EXPANDIA BANKA, a.s.	1.1.1991	500,0	0	0	0	0	73
Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.	1.3.1992	685,0	5	0	0	0	218
Českomoravská stavební spořitelna, a. s.	8.9.1993	700,0	0	0	0	0	314
Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a. s.	16.12.1993	500,0	0	0	0	0	224
Interbanka, a. s.	1.2.1991	1.358,7	0	0	0	0	86
Wüstenrot - stavební spořitelna, a. s.	11.11.1993	500,0	5	0	0	0	93
Credit Lyonnais Bank Praha, a. s.	12.11.1992	500,0	1	0	0	0	119
AR stavební spořitelna, a.s.	7.9.1993	500,0	0	0	0	0	349
Volksbank a.s.	1.1.1994	650,0	0	0	4	0	97

II. Pobočky zahraničních bank

Banka	Zahájení činnosti	Země centrály	Počet poboček		Počet nižších organizačních složek		Evidenční počet pracovníků
			v ČR	v zahraničí (stát)	v ČR	v zahraničí (stát)	
ABN AMRO BANK N.V.	6.5.1993	Nizozemsko	0	0	1	0	110
COMMERZBANK AG	1.12.1992	SRN	0	0	0	0	150
Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag	1.12.1993	SRN	0	0	0	0	86
ING Bank N.V.	1.9.1993	Nizozemsko	0	0	2	0	142
Raiffeisenbank im Stiftland Waldsassen eG, odštěpný závod Cheb	1.1.1995	SRN	0	0	0	0	18
Sparkasse Mühlviertel - West banka a.s., pobočka České Budějovice	20.3.1995	Rakousko	0	0	3	0	45
Všeobecná úverová banka, a. s., pobočka Praha	14.1.1993	Slovensko	0	0	2	0	95
Midland Bank plc - pobočka Praha	1.5.1997	Anglie	0	0	0	0	22
Waldviertler Sparkasse von 1842	1.5.1994	Rakousko	0	0	1	0	17

III. Banky v nucené správě

Banka	Zahájení činnosti	Zavedení nuc. správy	Počet poboček		Počet nižších organizačních složek		Evidenční počet pracovníků
			v ČR	v zahraničí (stát)	v ČR	v zahraničí (stát)	
Agrobanka Praha, a.s.	1. 7. 1990	17.9. 1996	12	0	269	0	3116
COOP BANKA, a. s.	24. 2. 1992	23.4. 1996	5	0	10	0	218
Podnikatelská banka, a.s.	18.12. 1992	6.6. 1996	5	0	0	0	97
Velkomoravská banka, a.s.	3.11. 1992	10.7. 1996	2	0	0	0	86

IV. Banky v likvidaci

Banka	Zahájení činnosti	Odnětí licence
AB Banka, a.s. v likvidaci	1. 4. 1991	15.12. 1995
Banka Bohemia, a.s. - v likvidaci	1. 2. 1991	neodňata
Kreditní banka Plzeň, a.s. - v likvidaci	1. 1. 1991	8. 8. 1996
Bankovní dům SKALA, a.s.	13.12.1990	31. 3. 1997

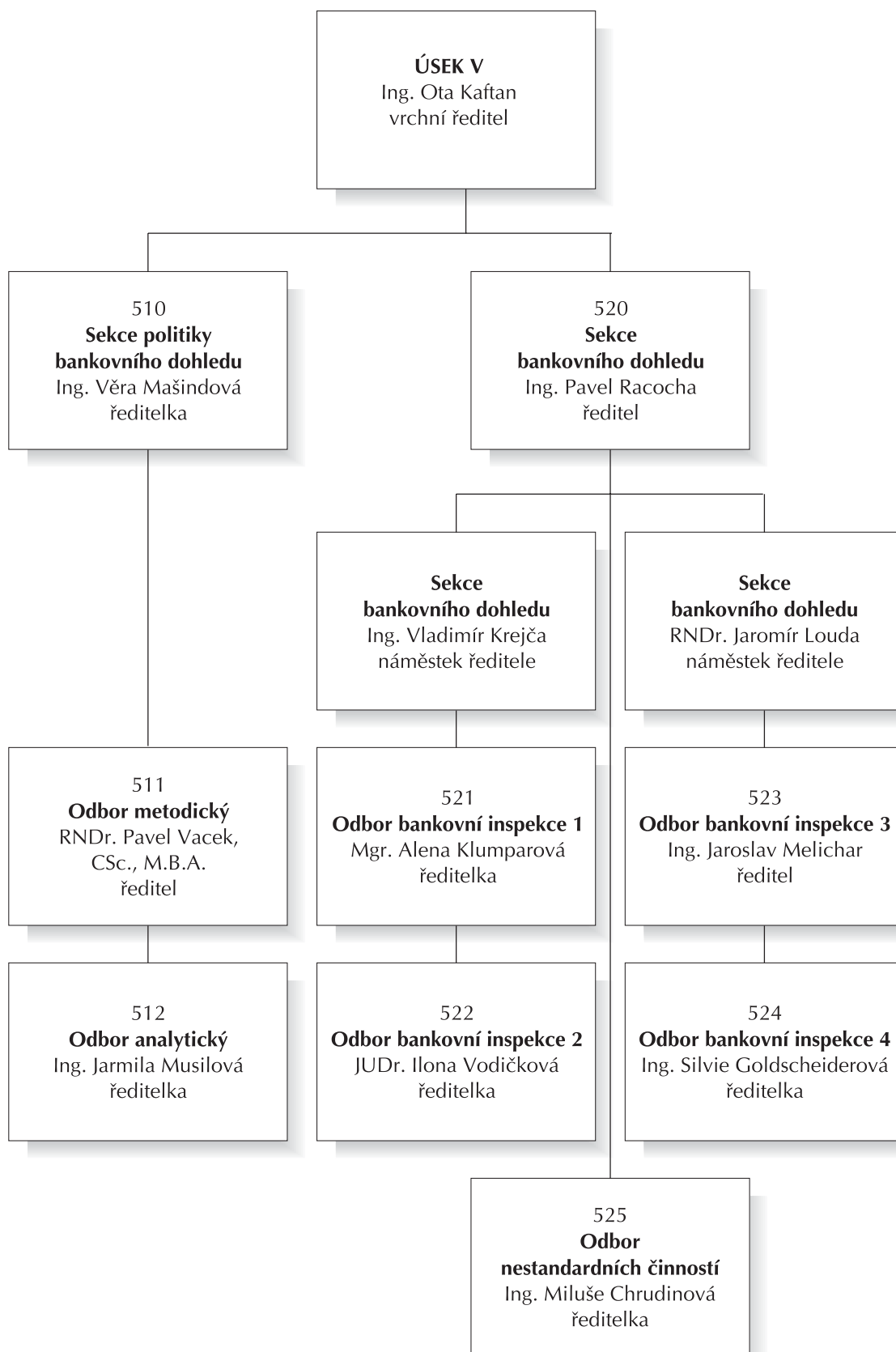
V. Banky v konkurzním řízení

Banka	Zahájení činnosti	Odnětí licence	Zahájení konkurzního řízení
Česká banka, akciová společnost Praha	18.2.1992	15.12.1995	28.6.1996
Kreditní a průmyslová banka, a.s.	1.4.1991	15.6.1995	2.10.1995
Realitbanka, akciová společnost	1.11.1991	17. 4.1997	24.3.1997
První slezská banka, a.s., v likvidaci	12. 1. 1993	13. 5. 1996	20.11.1997

VI. Banky bez licence

Banka	Zahájení činnosti	Odnětí licence
EKOAGROBANKA, a.s.	1.11.1990	31.5.1997
Evrobanka, a.s.	1.10.1991	30.6.1997

Organizační schéma bankovního dohledu České národní banky

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN

I. Velké banky

1. Česká spořitelna, a. s.
2. Československá obchodní banka, a. s.
3. Investiční a poštovní banka, a. s.
4. Komerční banka, a. s.
5. Konsolidační banka, s. p. ú.

II. Malé banky

1. Banka Haná, a. s.
2. Expandia banka, a. s.
3. Foresbank, a. s.
4. Moravia banka, a. s.
5. Plzeňská banka, a. s.
6. Pragobanka, a. s.
7. První městská banka, a. s.
8. Union banka, a. s.
9. Universal banka, a. s.

III. Zahraniční banky

1. Bank Austria (ČR), a. s.
2. BNP-Dresdner Bank (ČR), a. s.
3. Citibank, a. s.
4. Creditanstalt, a. s.
5. Credit Lyonnais Bank Praha, a. s.
6. Erste Bank-Sparkassen Banka Praha, a. s.
7. HYPO-BANK CZ, a. s.
8. IC Banka, a. s.
9. Interbanka, a. s.
10. Societé Générale Banka, a. s.
11. Raiffeisenbank, a. s.
12. Vereinsbank (CZ), a. s.
13. Volksbank, a. s.
14. Živnostenská banka, a. s.

IV. Pobočky zahraničních bank

1. ABN AMRO BANK N.V.
2. Commerzbank AG.

3. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag
4. Internationale Nederlanden Bank N. V
5. Midland Bank plc - pobočka Praha.
6. Raiffeisenbank im Stiftland Waldsassen eG
7. Sparkasse Muehlviertel - West bank, a. s.
8. Všeobecná úvěrová banka, a. s. pobočka Praha
9. Waldviertler Sparkasse von 1842

V. Specializované banky

1. Česká exportní banka, a. s.
2. Českomoravská hypotéční banka, a. s.
3. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.
4. AR stavební spořitelna, a. s.
5. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
6. ČS-stavební spořitelna, a. s.
7. Všeobecná stavební spořitelna, Komerční banky
8. HYPO stavební spořitelna, a. s.
9. Wuestenrot - stavební spořitelna, a. s.

VI. Banky v nucené správě

1. Agrobanka Praha, a. s.
2. COOP banka, a. s.
3. Podnikatelská banka, a. s.
4. Velkomoravská banka, a. s.

Základní ukazatele měnového a hospodářského vývoje České republiky

		1994	1995	1996	1997
Hrubý domácí produkt	Objem (mld. Kč) 1)	1.148,6	1.221,6	1.269,4	1.281,8
	Přírůstek (%) 2)	...	6,4	3,9	1,0
Outputy - přírůstek v % 2)	Průmysl	...	...	2,0	4,5
	Stavebnictví	7,5	8,5	4,8	-3,9
Ceny	Míra inflace (%)	10,0	9,1	8,8	8,5
Nezaměstannost 3)	Míra nezaměstnanosti (%)	3,2	2,9	3,5	5,2
Zahraniční obchod 3)	Vývoz (mil. USD)	16.205	21.657	21.907	22.776
	Dovoz (mil. USD)	17.428	25.265	27.716	27.179
	Saldo (mil. USD)	-1.223	-3.608	-5.809	-4.403
Průměrné mzdy 2)	Nominální (%)	18,5	17,5	18,0	11,9
	Reálné (%)	7,7	7,7	8,5	3,1
Platební bilance 3)	Běžný účet (mil. USD)	-786,8	-1.369,1	-4.292,2	-3.155,8
	Finanční účet (mil. USD)	3.371,1	8.225,9	4.296,7	1.081,9
Devizový kurz 4)	Kč/USD	28,78	26,55	27,14	31,71
	Kč/DM	17,75	18,52	18,06	18,28
Průměrná úroková míra z mezi- bankovních vkladů (PRIBOR) (%) 5)	7 denní	12,28	11,17	12,61	16,64
	3 měsíční	12,65	10,93	12,67	17,50
	6 měsíční	12,65	10,89	12,55	17,40
Diskotní sazba (%) 3)		8,50	9,50	10,50	13,00
Lombardní sazba (%) 3)		11,50	12,50	14,00	23,00

1) Ve stálých cenách roku 1994

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku

3) Stav ke konci období

4) Kurz deviza střed, roční průměr

5) Průměrná měsíční sazba ke konci období

Aktiva

(údaje v mil. Kč resp. v % vč. poboček bank v zahraničí)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Pokladní hodnoty	23.731	27.976	25.766	29.596	27.340	29.713
Vklady a úvěry u ČNB	163.190	141.866	172.359	153.400	208.181	198.540
z toho povinné minimální rezervy	74.842	113.518	119.880	89.080	104.955	91.322
Vklady a úvěry u bank	314.775	389.657	372.474	422.292	411.629	490.376
v tom: běžné účty	12.499	20.879	14.905	25.786	13.728	19.355
termínované vklady	172.588	277.021	291.884	328.909	330.866	396.775
poskytnuté úvěry	129.688	91.756	65.685	67.598	67.035	74.246
Státní pokladniční poukázky	33.976	49.935	55.471	68.554	52.145	39.629
Pokladniční poukázky ČNB	121.863	62.830	62.216	44.606	83.286	95.784
Poskytnuté úvěry	831.192	928.251	979.000	1.026.808	1.017.876	1.027.783
v tom: klientům	826.328	923.282	973.358	1.014.297	1.006.379	1.012.106
orgánům republiky a místním orgánům	4.864	4.969	5.642	12.511	11.497	15.677
Cenné papíry k obchodování	146.960	171.886	166.552	144.816	144.608	101.009
v tom: obligace	122.149	132.388	133.396	117.186	117.796	85.841
majetkové cenné papíry	23.191	37.321	29.675	24.324	23.371	11.397
Dlouhodobé finanční investice	22.497	21.548	38.096	54.159	59.045	93.449
Hmotný a nehmotný majetek	56.535	64.639	64.041	66.189	67.217	66.631
Ostatní aktiva	100.147	150.349	132.337	147.883	173.606	192.124
Aktiva celkem	1.814.866	2.008.938	2.068.312	2.158.304	2.244.933	2.335.037
Pokladní hodnoty	1,31	1,39	1,25	1,37	1,22	1,27
Vklady a úvěry u ČNB	8,99	7,06	8,33	7,11	9,27	8,50
z toho povinné minimální rezervy	4,12	5,65	5,80	4,13	4,68	3,91
Vklady a úvěry u bank	17,34	19,40	18,01	19,57	18,34	21,00
v tom: běžné účty	0,69	1,04	0,72	1,19	0,61	0,83
termínované vklady	9,51	13,79	14,11	15,24	14,74	16,99
poskytnuté úvěry	7,15	4,57	3,18	3,13	2,99	3,18
Státní pokladniční poukázky	1,87	2,49	2,68	3,18	2,32	1,70
Pokladniční poukázky ČNB	6,71	3,13	3,01	2,07	3,71	4,10
Poskytnuté úvěry	45,80	46,21	47,33	47,57	45,34	44,02
v tom: klientům	45,53	45,96	47,06	47,00	44,83	43,34
orgánům republiky a místním orgánům	0,27	0,25	0,27	0,58	0,51	0,67
Cenné papíry k obchodování	8,10	8,56	8,05	6,71	6,44	4,33
v tom: obligace	6,73	6,59	6,45	5,43	5,25	3,68
majetkové cenné papíry	1,28	1,86	1,43	1,13	1,04	0,49
Dlouhodobé finanční investice	1,24	1,07	1,84	2,51	2,63	4,00
Hmotný majetek	3,12	3,22	3,10	3,07	2,99	2,85
Ostatní aktiva	5,52	7,48	6,40	6,85	7,73	8,23
Aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Aktiva bez bank v nucené správě a Konsolidační banky	1.604.791	1.808.779	1.865.231	1.952.838	2.043.243	2.123.462

Výnosy a náklady

(údaje v mil. Kč vč. poboček bank v zahraničí, bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Úrokové výnosy	115.649	134.439	35.355	80.447	127.214	174.094
Úrokové náklady	74.919	94.276	26.164	60.147	93.398	125.566
Úrokový zisk	40.730	40.163	9.191	20.300	33.817	48.528
Přijaté poplatky a provize	9.884	12.531	2.797	6.621	9.758	13.488
Zaplacené poplatky a provize	1.052	1.436	274	702	1.107	1.659
Zisk z poplatků a provizí	8.832	11.095	2.524	5.918	8.651	11.829
Úrokový zisk vč. poplatků a provizí	49.562	51.258	11.714	26.218	42.468	60.357
Výnosy z cenných papírů	5.761	11.727	3.751	6.808	9.156	13.920
Výnosy z devizových operací	7.031	6.315	1.651	4.946	7.494	12.892
Ostatní výnosy z bankovních operací	1.569	1.340	677	1.018	1.537	1.384
Zisk z bankovní činnosti	63.923	70.640	17.794	38.991	60.654	88.554
Všeobecné provozní náklady	31.594	38.261	8.942	19.772	30.647	43.855
Tvorba rezerv a opravných položek (čistá)	14.441	6.184	4.391	8.430	11.062	28.820
Ostatní provozní výnosy (náklady)	-6.947	-19.364	-1.369	-3.638	-10.534	-19.404
Hrubý provozní zisk	10.941	6.832	3.092	7.151	8.411	-3.526
Mimořádné výnosy (náklady)	476	226	-142	-4	129	704
Hrubý zisk před zdaněním	11.418	7.058	2.950	7.147	8.540	-2.822
Daně	1.680	445	231	566	1.228	1.085
Čistý zisk	9.738	6.613	2.719	6.581	7.312	-3.906

Ziskovost a efektivnost

(údaje vč. poboček bank v zahraničí, bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Zisk z bankovní činnosti k aktivům v %	4,64	4,17	3,88	4,14	4,01	4,49
Hrubý zisk k aktivům v %	0,83	0,42	0,64	0,76	0,56	-0,14
Čistý zisk k aktivům v %	0,71	0,39	0,59	0,70	0,48	-0,20
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu v %	21,48	12,30	18,91	22,55	16,26	-6,52
Výnosnost úvěrů v % 1)	11,292	10,764	10,530	11,484	11,748	11,908
Nákladovost vkladů v % 1)	6,839	6,989	7,199	8,004	8,187	8,214
Úrokové rozpětí v % 1)	4,453	3,775	3,331	3,480	3,560	3,694
Čistá úroková marže v % 1)	4,042	3,002	2,634	2,822	2,913	3,056
Počet pracovníků v bank. sektoru	52.985	55.311	54.245	53.836	53.274	53.188
Na 1 pracovníka připadá v tis. Kč						
bilanční sumy	30.288	32.702	34.385	36.274	38.353	39.924
zisku z bankovní činnosti	1.206	1.277	1.312	1.449	1.518	1.665
čistého zisku	184	120	200	244	183	-73
provozních nákladů	596	692	659	735	767	825

1) vklady a úvěry vůči nebankovním subjektům a bankám, bez poplatků a provizí

Úvěry

(úvěry poskytnuté v ČR, do roku 1996 pouze v Kč, od roku 1997 vč. cizích měn, v mil. Kč)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Úvěry celkem	761.960	844.030	1.037.155	1.093.868	1.087.869	1.121.854
v tom: krátkodobé	310.717	360.409	457.985	486.488	472.597	469.507
střednědobé	215.018	211.844	247.238	258.853	252.719	266.470
dlouhodobé	236.225	271.777	331.932	348.527	362.553	385.877
Úvěry celkem	761.960	844.030	1.037.155	1.093.868	1.087.869	1.121.854
v tom: veřejnému sektoru	160.750	146.826	165.601	157.103	151.252	156.702
soukromému sektoru	482.601	585.768	743.161	792.740	790.865	805.127
vládnímu sektoru	3.503	3.986	5.270	13.221	11.253	16.258
drobnému podnikání (živnosti)	59.076	59.367	61.623	60.432	61.182	60.653
obyvatelstvu	34.503	37.718	42.843	44.306	44.011	49.924
ostatní	21.527	10.365	18.657	26.066	29.305	33.190
v tom: zemědělství a lesnictví	31.361	34.528	34.197	30.092	34.211	33.785
zpracovatelský průmysl	245.789	277.766	339.006	348.507	335.584	348.030
výstavba a stavebnictví	26.828	28.816	34.266	34.785	35.214	34.410
peněžnictví a pojišťovnictví	22.578	36.159	63.954	66.846	59.080	65.303
doprava, cestovní ruch	19.205	16.467	22.857	26.648	26.275	33.194
obchod a pohostinství	188.671	197.698	234.861	249.834	251.256	253.678
ostatní činnosti	227.528	252.596	308.014	337.156	346.249	353.454

Vklady

(vklady přijaté v ČR, do roku 1996 pouze v Kč, od roku 1997 vč. cizích měn, v mil. Kč)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Vklady celkem	821.922	907.487	1.003.742	1.045.904	1.066.052	1.135.030
v tom: netermínované	337.208	342.955	355.341	346.951	355.634	383.697
termínované	484.714	564.532	648.401	698.953	710.418	751.333
v tom: krátkodobé	254.103	346.121	431.322	492.618	502.344	526.968
střednědobé	181.402	159.756	146.268	127.853	123.835	128.521
dlouhodobé	49.209	58.655	70.811	78.482	84.239	95.844
Vklady celkem	821.922	907.487	1.003.742	1.045.904	1.066.052	1.135.030
v tom: veřejného sektoru	76.687	84.387	61.695	50.063	53.204	56.740
soukromého sektoru	212.218	250.011	240.025	261.416	266.640	296.122
vládnímu sektoru	40.516	37.549	42.443	44.319	43.303	37.865
drobného podnikání (živnosti)	32.865	37.197	37.546	38.442	41.352	42.082
obyvatelstva	405.911	486.740	594.862	623.161	632.671	669.488
ostatních	53.725	11.603	27.171	28.503	28.882	32.733
v tom: zemědělství a lesnictví	13.096	18.908	13.554	8.254	10.000	9.862
zpracovatelský průmysl	62.374	95.925	69.574	54.678	63.134	73.925
výstavba a stavebnictví	20.286	25.823	18.962	18.428	19.760	21.796
peněžnictví a pojišťovnictví	60.668	44.966	53.514	63.753	54.018	71.712
doprava, cestovní ruch	23.185	15.820	12.462	13.124	13.288	11.730
obchod a pohostinství	63.978	69.936	60.059	70.357	69.998	76.387
ostatní činnosti	578.335	636.109	775.617	817.310	835.854	869.618

Kapitál, rizikově vážená aktiva a kapitálová přiměřenost

(bankovní sektor bez bank v nucené správě a Konsolidační banky)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Vlastní kapitál v mil. Kč	84.168	96.617	97.971	103.597	102.566	99.140
Kapitál celkem v mil. Kč	92.555	104.250	105.882	112.740	114.418	109.850
Aktiva celkem v mil Kč	1.602.079	1.780.576	1.816.892	1.893.952	2.002.687	2.103.045
v tom podle rizikové váhy						
0 %	389.761	411.280	408.127	385.780	483.957	532.076
20 %	361.076	391.644	397.788	446.874	448.894	518.766
50 %	25.814	27.680	32.075	32.318	40.427	37.459
100 %	825.428	949.972	978.902	1.028.980	1.029.409	1.014.744
Rizikově vážená aktiva v mil. Kč	910.550	1.042.140	1.074.497	1.134.514	1.139.401	1.137.227
Podíl rizikově vážených aktiv na aktivech celkem v %	56,84	58,53	59,14	59,90	56,89	54,08
Vlastní kapitál k rizikově váženým aktivům v %	9,24	9,27	9,12	9,13	9,00	8,72
Kapitál k rizikově váženým aktivům v %	10,16	10,00	9,85	9,94	10,04	9,66

Rezervní zdroje

(údaje v mil. Kč vč. poboček bank v zahraničí)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Opravné položky	74.452	98.885	99.461	108.761	116.875	146.821
v tom k: úvěrům	71.293	89.259	89.066	95.902	96.737	122.390
cenným papírům	2.169	7.886	8.717	10.693	17.486	21.217
ostatním aktivům 1)	991	1.740	1.678	2.167	2.652	3.213
Rezervy	42.394	39.345	39.733	36.665	38.220	41.880
Rezervní fondy	57.430	63.697	63.529	72.363	72.089	72.316
Kapitálové fondy	15.308	20.389	20.648	20.605	19.708	20.829
Rezervní zdroje celkem	189.585	222.316	223.371	238.393	246.892	281.845

1) nezahrnují se oprávkky k hmotnému a nehmotnému majetku

Rychle likvidní aktiva

(údaje v mil. Kč vč. poboček bank v zahraničí)

	31.12.95	31.12.96	1997			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Pokladní hodnoty	23.731	27.976	25.766	29.596	27.340	29.713
Vklady a úvěry u ČNB	163.190	141.866	172.359	153.400	208.181	198.540
z toho povinné minimální rezervy	74.842	113.518	119.880	89.080	104.955	91.322
Běžné účty u bank	12.499	20.879	11.411	17.551	9.620	14.819
Státní pokladniční poukázky	33.976	49.935	55.471	68.554	52.145	39.629
Pokladniční poukázky ČNB	121.863	62.830	62.216	44.606	83.286	95.784
Rychle likvidní aktiva celkem	355.259	303.487	327.223	313.708	380.572	378.486
Cenné papíry k obchodování	146.960	171.886	166.552	144.816	144.608	101.009
z toho: obligace	122.149	132.388	133.396	117.186	117.796	85.841
majetkové cenné papíry	23.191	37.321	29.675	24.324	23.371	11.397
Likvidní aktiva celkem	502.219	475.373	493.775	458.523	525.180	479.494
Podíl k aktivům celkem v %						
rychle likvidní aktiva	19,57	15,11	15,82	14,53	16,95	16,21
likvidní aktiva	27,67	23,66	23,87	21,24	23,39	20,54

Aktiva a pasíva podle skutečné doby splatnosti k 31. prosinci 1996

(v mil. Kč. vč poboček bank v zahraničí)

	Celkem	v tom								
		kratší než týden	1 týden až 1 měsíc	1 až 3 měsíce	3 až 6 měsíců	6 měsíců až 1 rok	1 až 2 roky	2 až 5 let	více než 5 let	nespeci- fikováno
Aktiva celkem	2.018.972	266.471	129.657	187.225	193.313	212.294	138.787	215.097	104.607	571.520
Pasíva celkem	2.018.972	653.156	173.332	142.135	134.386	181.366	188.765	184.553	40.699	320.581
Netto rozvahová pozice	x	-386.685	-43.674	45.091	58.926	30.928	-49.978	30.544	63.908	250.939
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	-386.685	-430.359	-385.268	-326.342	-295.414	-345.392	-314.848	-250.939	0
v % z bilanční sumy	x	-19,15	-21,32	-19,08	-16,16	-14,63	-17,11	-15,59	-12,43	0,00
Pasíva po zohlednění likvidity neterm. vkladů	2.018.972	324.194	235.012	203.815	175.507	222.486	229.885	225.673	81.819	320.581
Netto rozvahová pozice	x	-57.723	-105.355	-16.590	17.806	-10.192	-91.098	-10.576	22.788	250.939
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	-57.723	-163.077	-179.667	-161.861	-172.053	-263.151	-273.727	-250.939	0
v % z bilanční sumy	x	-2,86	-8,08	-8,90	-8,02	-8,52	-13,03	-13,56	-12,43	0,00

Aktiva a pasíva podle skutečné doby splatnosti k 31. prosinci 1997

(v mil. Kč. vč poboček bank v zahraničí)

	Celkem	v tom								
		kratší než týden	1 týden až 1 měsíc	1 až 3 měsíce	3 až 6 měsíců	6 měsíců až 1 rok	1 až 2 roky	2 až 5 let	více než 5 let	nespeci- fikováno
Aktiva celkem	2.335.001	337.772	271.501	215.710	154.401	215.781	123.086	199.305	129.390	688.056
Pasíva celkem	2.335.001	722.625	315.432	210.873	114.664	159.561	183.089	181.289	102.717	344.752
Netto rozvahová pozice	x	-384.853	-43.931	4.837	39.737	56.220	-60.003	18.016	26.672	343.304
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	-384.853	-428.784	-423.947	-384.210	-327.990	-387.992	-369.976	-343.304	0
v % z bilanční sumy	x	-16,48	-18,36	-18,16	-16,45	-14,05	-16,62	-15,84	-14,70	0,00
Pasíva po zohlednění likvidity neterm. vkladů	2.335.001	381.904	379.317	274.758	157.254	202.151	225.679	223.879	145.308	344.752
Netto rozvahová pozice	x	-44.132	-107.816	-59.048	-2.853	13.630	-102.593	-24.574	-15.918	343.304
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	-44.132	-151.948	-210.996	-213.849	-200.219	-302.812	-327.386	-343.304	0
v % z bilanční sumy	x	-1,89	-6,51	-9,04	-9,16	-8,57	-12,97	-14,02	-14,70	0,00

vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
NA PŘÍKOPĚ 28
115 03 PRAHA 1
ČESKÁ REPUBLIKA

kontakt:
ODBOR VEŘEJNÝCH INFORMACÍ
tel.: 02/2441 2061
fax: 02/2441 2179